

"I hear of Sherlock everywhere"

Sherlockiana

MEDDELELSER FRA
SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK
THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Redaktør:

Mia Stampe, Hellebækgade 19, 3.tv.
2200 Kbh. N
E-post: ams@gfy.ku.dk

Redaktionen bestod desuden af:

P.J. Snare, May Christiansen.

Præsident:

Bjarne Nielsen, Sherlock Holmes Museet,
Algade 3, 4500 Nykøbing Sj.
E-post: sherlock@sherlockiana.net
Tlf: 59 932 221

Skatmester:

Alvin Andersen,
Bogtrykkervej 41, 2400 Kbh. NV

Girokonto: 6 08 70 86

Nr. 1, 2002 * 47. Aargang

Den nye redaktion for en kort bemærkning

"The Press, Watson, is a most valuable institution" (SIXN)

Allerførst vil vi benytte lejligheden til at takke Præsidenten for de mange år, han har lagt tid og kræfter i *Sherlockiana*. Skål – pokkers godt arbejde! Vi er klare over, at det er en stor arv at løfte, men vi glæder os også til at gå i gang med arbejdet. *Sherlockianas* stil vil sikkert ændre sig lidt – det sker helt naturligt hver gang, der kommer en ny redaktion. Men overordnet set vil indholdet og formen være den samme. Den skønne blanding af humor, underholdende småbidder, seriøse artikler, billeder og anmeldelser er et af *Sherlockianas* særkender. Et andet er, at det er det eneste kvartalsblad, som udkommer 3 gange om året. Det holder vi fast ved. Og selvfølgelig vil det meste af bladet stadig være sat med en Baskerville type.

Sherlockiana er indbegrebet af Sherlock Holmes Klubben. Bladet er det eneste, udover Aarsmødet, som knytter alle Klubbens medlemmer sammen, så vi synes, der skal være plads til alle artikler, også selv om de er lange. (OK, **meget** lange artikler må vi nok henvise til særskilt udgivelse. Det finder der jo allerede mange gode eksempler på). Dette første nummer af *Sherlockiana* i år 2002 er særligt omfattende pga. mange, heraf et par ganske lange, artikler.

The Speckled Gang er som bekendt en håndfuld medlemmer af Sherlock Holmes Klubben. Vi har tidligere ladet høre fra os, og nu har nogle af os - med glæde - påtaget os at redigere og udsende *Sherlockiana*. Lad det imidlertid være sagt så tydeligt, vi kan: vi arbejder for hele klubben. De seneste mange fingeraftryk i *Sherlockiana* skyldes blot, at der for tiden er fantastisk meget "gang i The Gang." Forhåbentlig vil aktiviteten i det østlige hjørne af Danmark blot inspirere til skrivelse hos mange andre af Sherlock Holmes Klubbens medlemmer. Bidrag fra enkeltmedlemmer eller fra grupperinger inden for Klubben modtages med glæde. Ja, vi efterlyser dem endda hermed!

Læs i dette nummer:

- Referat fra Aarsmødet 2002 (P.J. Snare)
- Deadlines for *Sherlockiana* i 2002
- Regnskab for 2001 (Alvin Andersen)
- Ettie Shafter's Amerikabrev
- Aspekter omkring '221B' (Jens Byskov Jensen)
- The Shirt-Cuff Notes (The Gang)
- Sherlock Holmes og Tobakken (Henrik Nisbeth)
- Internetoplysninger
- 221 BBC (Mia Stampe)
- Forbindelsen til Marilyn Monroe (Alvin Andersen)
- Jagten på Moriarty (Hans Henrik Pedersen)
- Verdens sjoveste vits
- Silver Blaze og Moriarty Memorial
- Bøger (P.J. Snare)
- Medlemsliste

Aarsmøde og generalforsamling

lørdag d. 5. januar 2002 på A Porta, Kongens Nytorv

Referent P.J. Snare

Behørig indkaldelse var sket i *Sherlockiana* nr.3, 2001, hvor også var anført diverse forslag til generalforsamlingen, stillet af medlemmer af *The Speckled Gang*. Dagsordenpunkter var, traditionen tro, angivet af præsidenten på elegant illustreret program, der lå klar til deltagerne ved ankomsten.

Antallet af deltagere beløb sig til 26-27 (en enkelt kunne, som forud varslet, først slutte sig til selskabet ved 20-tiden). Selskabets multikulturelle karakter blev elegant understreget ved tilstedeværelsen af Anders Hammarqvist (Sverige) og Nils Nordberg (Norge), samt tilrejsende fra Jylland og Fyn.

Præsidenten bød velkommen, herunder særligt til de to nye medlemmer, Henrik Nisbeth og Jens Byskov Jensen. Herefter gik man løs på den fornemme menu og forhåndenværende bordfæller, der såvidt det kunne høres i larmen, blev behandlet med både anerkendelse og højt humør.

Undervejs udbragtes "frie" conaniske skåler for Irene Adler, for Sherlock Holmes' moder (the one and only Mrs. Holmes!), for den arme Selden (der led martyrdøden for Sir Henry Baskerville!) - og for selve Baskervillehunden.

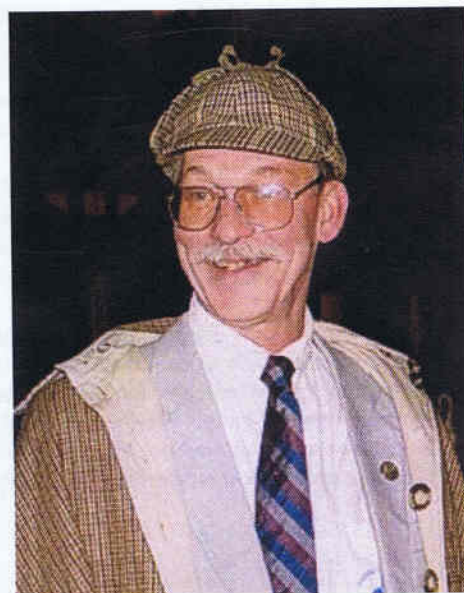
Ved indledningen til generalforsamlingen påtog Kristian Cordtz sig dirigenthvervet (pkt.1) og gav straks ordet til

Præsidentens beretning (pkt.2):

Præsidenten konstaterede med tilfredshed, at det forløbne år ikke havde været helt almindeligt - og fremhævede især Silver Blaze og Professor Moriarty-løbene d. 25. juni, der havde deltagelse (på tilskuerpladserne) af mange klubmedlemmer, samt den succesrige afvikling af det store englænderbesøg i København d. 28. august, hvis fyldige program i et og alt stammede fra Mia Stampes kyndige hænder. Bevæget ved disse sande ord overrakte præsidenten Mia et gyldent klubemblem; forsamlingen applauderede højlydt.

Efter at have præsenteret de nye medlemmer gik præsidenten over til det (i *Sherlockiana* nr. 3) fremsatte forslag om kontingentforhøjelse, der omgående fik tilslutning fra forsamlingen. Herefter er kontingentet: 150 kr. for alm.

medlemmer, 75 kr. for pensionister og studerende, og 120 kr. pr. person ved parmedlemskab.

Præsidenten, der nu var kommet i stødet, meddelte, at *Sherlockiana* i indværende år vil blive redigeret af *The Speckled Gang*, der har tilbudt at stå for opsætning, trykning og udsendelse. Præsidenten skuede så meget frem (i tiden), at han kunne fastslå, at næste Aarsmøde og generalforsamling vil finde sted lørdag d. 11. januar 2003.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var spørgsmål og bemærkninger til beretningen, der folgelig godkendtes.

Skatmesteren aflægger regnskab (pkt. 3):

Alvin Andersens forbilledlige opstilling pr. jan. 2002 forelå for deltagerne; der henvises til nærværende optryk. Der var ingen bemærkninger til regnskabet, der hermed er godkendt, og det manglede også bare andet!

Valg til bestyrelsen (pkt.4):

Der blev genvalg over hele linien. Herefter er bestyrelsen: Præsident Bjarne Nielsen, Vicepræsident Niels Birger Wamberg, Skatmester Alvin Andersen, og Revisor Mia Stampe. Sidstnævnte er som *Sherlockiana*-redaktør tillige født medlem af bestyrelsen. Den gamle redaktør fik flerstemmig tak for udført arbejde.

Eventuelt (pkt.5):

Den lykkeligvis utrættelige Mia gjorde rede for den foreslåede fællestur til London og noterede på stedet navne på interesserede blandt de tilstedeværende. Der er stemning for en rejse i maj 2002.

Præsidenten rundsendte til de højroastede borde bøger, breve og hilsener til klubben fra nær og fjern.

Et forslag fra en deltager med lang hukommelse om en obligatorisk skål for Henry Lauritzen fik øjeblikkelig tilslutning.

Jens Byskov Jensen knyttede nogle bemærkninger til sin udelte publikation *Historien om Lampemageren i det forsvundne nr.43*. JBJ's bog "*Baker Street - once again*" forventes udgivet om et års tid.

På vegne af Klubbens juniors-afdeling udelte P.J. Snare det af *The Speckled Gang* producerede hefte *Sherlockiana Special* og benyttede lejligheden til at takke Jørgen Frørup (også medlem af *The Speckled Gang*!) for det nyttige *Kortfattet indeks til Sherlockiana 1956-2001*, der forelå for deltagerne.

Dirigenten takkede for god ro og orden, fik selv tak, og erklærede den hellige handling for afsluttet.

Aarsmødet bød også på to indslag af personlig karakter - dels "Mia Stampe og Kate Karlson", dels "Alvin Andersen", hvilket man kun kan være taknemmelig for. Referenten var dog på det tidspunkt stærkt optaget af, dels at holde Niels Birger Wamberg hen med snak, dels at kurtisere de nærmestsiddende damer. Det slog fejl i begge tilfælde.

Men det var en virkelig dejlig årsfest og generalforsamling. De arme djævlere, der ikke kunne deltage! Stedet, A Porta, var fortræffeligt (omend hurtigt tilroget), og Lise Lotte og Kristian fik megen ros for at have fundet frem til det.

Og straks dagen efter kunne man så sidde hjemme og fornøje sig over den cd'er med to Sherlock Holmes hørespil (fra 1946 og 1947), som den jyske, men kvikke Bjarne Rother havde ladet fremstille og delte ud til deltagerne. Tak!

P.J. Snare, referent i det omfang, det var muligt.

Driftsregnskab for perioden 1/1 2001 – 31/1 2001

Indtægter	2001	2000
Kontingenter	3.300,00	4.550,00
Donationer til Henrys Fond	230,00	80,00
Abonnement, løssalg, Sherlockiana	260,00	300,00
Honorarer for brug af Henrys Tegninger	100,00	0,00
Renter girobank	21,75	27,61
Tilskud fra Carlsberg til Englænder hæfte 28/8	8.000,00	
Indtægter i alt	11.911,75	4.957,61

Udgifter		
Årsmøde, tilskud til kaffe og cognac	1.560,00	6.200,00
Silver Blaze Præmie	705,50	701,38
Porto Sherlockiana	2.556,00	0,00
Porto Speckled Gang	387,25	
Service, gebyr girobank	382,00	184,00
Englænder besøg og hæfte 28/8	12.527,50	
Udgifter i alt	18.118,25	7.085,38

Underskud	6206,50	2.127,77
------------------	----------------	-----------------

Aktiver

Girobank	12769,40	18.975,90
----------	----------	-----------

Passiver

Girobank	18.975,90	21.103,67
Overskud/Underskud	6206,50	2.127,77
Girobank saldo	12769,40	18.975,90

Bispebjerg januar 2002

Skatmester Alvin Andersen

Sherlockiana i år 2002:

You will first make a note, Doctor, of the paper and the date. (REDH)

Deadlines:

Nr 2: 15. juli
Nr 3/4: 15. november

Indlæg til Sherlockiana:

Format: Helst på elektronisk form (diskette, CD eller pr. e-post), men er dette ikke muligt, kan vi sagtens skanne billeder og maskinskrevet tekst.

Adresse: Mia Stampe, Hellebækgade 19, 3.tv. 2200 Kbh. N.
E-post: ams@gfy.ku.dk

Ettie Shafter's Amerikabrev

Af Kate Karlson, USA

Ettie Shafter sendte dette Amerikabrev hjem til sin kusine Margrethe i Danmark. Det blev læst op ved Aarsmødet 2002 og giver et nuanceret billede af den "bly og uskyldige" Ettie. Beretningen blev kraftigt kommenteret af Ander Hammarqvist, hvis investiture er Jacob Stafer.

*Sheridan Street, Vermissa Valley, Pennsylvania USA
February 14, 1875*

My dear cousin Margarethe,

How appropriate that I write you today, saint Valentine's Day, with its promise of love and romance. Finally there is hope for me to escape this dreary, dingy little hole in the ground thanks to a promising new suitor. You don't know how lucky you are - your papa didn't drag you across the ocean, far from civilized society to a miserable place with no theatres or music or shops, and certainly no potential husbands whatsoever! Ugh! I hate the men here in the Vermissa Valley - they are either coarse, dirty coal miners, or else like the boarders here on Sheridan Street, dull store clerks. What is a girl to do for fun? You know how Papa is - whenever I complain about how dull it is here, all he can say is: "Ettie, you are a little baggage!"

You know all about my plans to catch the dashing, handsome Ted Baldwin and make him my ticket out of here. He is well on the way to being one of the most important men in town. Already he is the second in command to the local bigwig, Councillor McGinty. Although Papa won't let me step foot in the Union Hotel, I sometimes hear my Ted's voice roaring above the crowd when I pass by it on my way home from the company store. I know he will go far, and the farther from Vermissa, the better, say I!

But Grete, out of the blue, appeared an even more promising fish, er, gentleman! Jack McMurdo is a charming Irishman, with grey eyes and curly brown hair. He became one of our boarders last week. When I went to warm, I mean change his sheets the other day, he told me all about the wonderful big cities I long to visit, and showed me some very artistic postcards he bought there.

Jack has quite the air of danger and mystery about him. They even say he killed a man in Chicago! As a matter of fact, I know he always carries a great big revolver in his pants - or else he is just very glad to see me! But the best part is Jack is never short of money, even though he is only a bookkeeper. I don't question its source - he joked once that he just prints it up in the basement - but I already have a lovely new dress and bonnet from him. I will ask him next for a new corset, and offer to let him fit me for it!

You would be proud of your little cousin - I had Jack on his knees, declaring his love on the second day. But Papa is so mean - he wants me to tell Jack I'm already engaged to Ted - "You little baggage!" he says, especially when he caught me coming out of Jack's room early on morning without too much on. As if I didn't know how to wrap any man around my little finger or other body parts!

Papa thinks Ted will protect us in this town, and that's why he wants me to not to encourage a nobody like Jack. What Papa doesn't realize is that I have no intention of staying in Vermissa, so there's no need to keep Ted on my line for much longer. So Papa told Jack he could not board with us any longer, and I had to act fast. I squeezed out some tears - the onion in my apron helped - and told him, "I wish you had been first - I loathe Ted Baldwin!" The silly fool believed it, so I quickly asked him to take me away from Vermissa that very day. Well, he wouldn't, but I got him to promise to leave soon.

Papa is calling me to come start dinner - how tiresome! But I will write again soon.

*Your loving cousin,
Ettie.*

Sheridan Street, Vermissa Valley, Pennsylvania USA
May 20, 1875

Dear Grete

What a long dreary spring it has been. I feel like I will never get out of this awful place, especially as Jack spends so much time at the Union Hotel now. I worked out a plan for leaving, and went to his house early one morning – I find he's most receptive to my little whims that time of day! But I found him writing a letter, which he quickly hid from my sight. What if he already has another woman, or worse yet, a wife, tucked away in some city? He assured me it was nothing, just some business of his silly lodge.

I told him how Papa had some money saved that we could use to make our escape – I neglected to mention Papa had not actually given it to me, but I had taken it from underneath his mattress for just such an emergency as this. So I have to keep waiting for his signal that we will fly from the valley for Philadelphia or even New York.

In the meantime, I seem to be putting on weight although I have no appetite and I get sick to my stomach most mornings. I wonder why? Papa's been looking at me oddly, shakes his head and mutters "You little baggage!"

Your loving,
Ettie

The Hotel Astor, State Street, Chicago, Illinois USA
July 9, 1875

My dearest Margarethe,

Well, you will never imagine how I finally got out of that backwater coal heap, just 10 days ago! It was so exciting, but I'm still not sure exactly what happened. All I know is I got a note from Jack to drop everything and meet him at the railway depot for an early morning train. It was odd because it was unscheduled and we were the only passengers. Even odder was Jack, who was all bundled up in a scarf and greatcoat as if it were the depths of winter.

Papa wouldn't let me leave at first - somehow he didn't believe my story about a sick neighbor – but he moved quick enough when he saw I was carrying his money box to the depot. "You little baggage!" he cried, and chased me all the way to the station.

Now here is the most peculiar part of the story: Jack is not a humble bookkeeper with a profitable hobby. He is, in fact, a famous Pinkerton detective named Birdy Edwards, and he was working undercover to destroy the dreadful Scowlers that Ted and McGinty and all those others belonged to back in Vermissa.

I was stunned! What really bothers me is the fact that he won't supplement his income any longer – such a stickler for law and order, who cares if there are a few extra dollars running around the country? It's good for the economy! And you would think a married man with a growing family would want some extra money. At first, Jack, that is, Birdy, wasn't too keen on getting married, especially when he saw me after a few weeks' absence. But I still had that dear little pistol Ted had given me during his courtship, and I stood so close to him during the wedding ceremony that he understood it was in his best interest to say "I do."

So here I am, a real fru at last. And not a moment too soon, Papa says. He's so ungrateful, if it hadn't been for me latching onto a good husband, we'd still be stuck in that dreadful place. But all he can do his roll his eyes, wag his finger at me, and call me "You little baggage!"

Your ever-loving cousin,
Mrs. Birdy Edwards

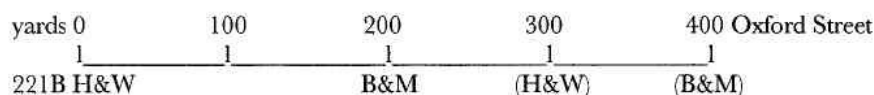
Aspekter omkring '221B'

Af Jens Byskov Jensen

Af en eller anden grund kom Jørgen Frørup og jeg til at diskutere aspekter omkring placeringen af 221B i Baker Street. Vi tog udgangspunkt i Jørgens fine artikel "221B - hvor?", som blev bragt i Sherlockiana Årg. 42, 1996, nr. 3. Heri er der et par detaljer, som vi - til vores udelte fornøjelse - heldigvis ikke er enige i.

Frørup: Da Holmes & Watson i HOUN har sendt Henry Baskerville og Dr. Mortimer ud af døren og umiddelbart efter forfølger dem ned ad Baker Street i retning mod Oxford Street, er der, idet Holmes & Watson kommer ned på gaden, 200 yards imellem dem og Baskerville & Dr. Mortimer. Det essentielle er nu, at Holmes & Watson skal kunne nå at mindske Baskerville & Mortimers forspring til 100 yards, før de to sidstnævnte drejer om hjørnet ind på Oxford Street. For at kunne indhente Baskerville & Dr. Mortimer, så kun 100 yards skiller dem, behøver Holmes & Watson en afstand på 500 yards. Det vil svare til, at hvis 221B lå i nr. 109, ville Holmes & Watson kunne indhente de 100 yards et sted lige nord for Portman Square, og alt ville være i den skønneste orden.

Byskov Jensen: Det er ikke nødvendigt at lægge 221B så langt nordpå i Baker Street for at få det ovennævnte regnestykke til at gå op. Jeg har tidligere lavet et lille eksperiment. Fra nr. 31 og ned til Oxford Street er der ca. 400 yards. Hvis Henry Baskerville & Dr. Mortimer har et forspring på 200 yards, og der skal være en afstand på 100 yards imellem de to parter, inden Baskerville & Mortimer drejer ind på Oxford Street, er det nødvendigt, at Holmes & Watson er i stand til at tilbagelægge 300 yards på den samme tid eller hurtigere, end Baskerville & Mortimer er om at tilbagelægge 200 yards.

Om Holmes & Watson ved vi, at de gik i et friskt tempo, dog næppe med tilløb til løb, da dette ville have kunnet tiltrække opmærksomhed. Vi ved, at Holmes var høj og tynd, og derfor er det sandsynligt at antage, at han også havde lange ben. Da jeg skulle lave eksperimentet, gjorde jeg mig den umage at måle mine egne ben, som er 87 cm lange. Det er ikke sikkert, at Dr. Watson var helt så høj som Holmes, men det har utvivlsomt været Holmes, der ledede jagten, og den gode doktor har med sikkerhed gjort, hvad han kunne for at følge trop.

Hvis vi skal bruge Sidney Pagets tegning for information om Henry Baskerville, mener jeg godt, man kan sige, at han er almindelig af højde og ikke specielt tynd - måske med en almindelig til lettere buttet kropsbygning. Desuden ved vi, at han og Dr. Mortimer var ude på en fornøjelsestur for at nyde det gode vejr. Og Henry Baskerville havde næppe tidligere haft mulighed for at tage Baker Street i øjesyn, så jeg mener, det er rimeligt at fastslå, at han og doktoren ikke gik specielt hurtigt; vel sagtens i hvad man kunne kalde søndags-tempo.

Jeg gjorde nu dét, at jeg målte 200 og 300 yards op. Så gik jeg først 300 yards i et tempo, som om jeg skulle indhente nogen - men naturligvis uden at gå påfaldende hurtigt. I dette tempo kunne jeg tilbagelægge de 300 yards på 2 min. og 25 sek. Herefter gik jeg de 200 yards i et adstadigt tempo, sådan som man går, når man skal nyde vejret og se sig lidt om (klokken var godt nok mange, det var mørkt og jeg foretog eksperimentet på en parkeringsplads...). Men jeg var påpasselig med ikke på noget tidspunkt at gå overdrevent langsomt eller standse op. Dette tog 3 min. Derfor kan det altså godt lade sig gøre at indhente Henry Baskerville og Dr. Mortimer med 100 yards, inden de når Oxford Street, selv om man bor i nr. 221B (alias nr. 31)....

Frørup: Jens går 300 yards på 2:25 min, hvilket svarer til en hastighed på 8,85 km/h (1 yard = 0,91 m). Det er meget hurtigt gang, normalt regner man med ca. 6,5-7,0 km/h ved jævn rask gang, så næsten 9 km/h ville nok vække opmærksomhed, hvad der jo skulle undgås! Dernæst går du 200 yards på 3:00 min, hvad der svarer til 3,64 km/h. Det er dit søndagstempo, og nærmest langsomt slentretempo. I betragtning af, at Mortimer og Baskerville havde en ret lang tur at tilbagelægge, de skulle jo helt til Northumberland Hotel, har de nok valgt et noget hurtigere tempo. Med ovenstående taget i betragtning har Holmes og Watson næppe kunnet opnå 100 yards afstand til Mortimer og Baskerville før end godt nede ad Orchard Street, hvis de er startet fra nuværende nr. 31. Alt i alt kan man vel sige at Jens' tal ikke udelukker nr. 31 som 221B, men ... hvis de starter fra nr. 109 har de til gengæld masser af tid til at udføre deres handling, så tallene udelukker i hvert fald IKKE nr. 109 som værende 221B.

Byskov Jensen: Mht. disse gangtempi bør vi vel også tage hensyn til, at Holmes var en ekstraordinært høj og tynd mand. Hans skridtlængde må derfor også have været ret betydelig. Angående Henry Baskervilles tempo ved vi, at han og Dr. Mortimer var på vej direkte til Northumberland Hotel. Desuden ved vi, at det var en dejlig morgen med godt vejr - perfekt

til en gåtur. Og endelig siger Baskerville lige inden han forlader 221B sammen med Dr. Mortimer: *"Now, look here, Mr. Holmes, it's half-past eleven now and I am going back right away to my hotel. Suppose you and your friend, Dr. Watson, come round and lunch with us at two?"* Der er altså to en halv time indtil de fire igen skal mødes på hotellet. Og i denne tid har Baskerville som eneste opgave at komme tilbage til hotellet på gåben og samtidig samle tanker om, hvad han netop har fået at vide om Baskerville-slægtens historie. Lad os gøre det eksperiment at se, om det er muligt for Baskerville, i dét tempo jeg har forsynet ham med, at nå tilbage til Northumberland Hotel indenfor det givne tidsrum.

1. Baskerville gik 200 yards på 3 min.
2. Dette svarer til, at han gik ca. 66,5 yards på 1 min.
3. Fra Baker Street nr. 31 til Northumberland Hotel er der ca. 3200 yards.
4. Dvs. at det tager Baskerville og Dr. Mortimer rundt regnet 50 min. at komme tilbage til hotellet. Der er altså ikke af dén grund nogen grund til at antage, at de to skulle have haft hastværk med at komme tilbage.

Frørup: Med hensyn til "gangøvelserne", har du da ret i, at Mortimer og Baskerville ikke behøvede at skynde sig, men de vidste, at de havde en gåtur på ca. 3 km foran sig (de havde jo kørt turen før), og de ville næppe have anvendt "søndagstempo", at slentre 3 km er trættende, så de har formodentlig brugt frisk gangart for at komme nogen steder.

Byskov Jensen: Vi må vist se i øjnene, at vi ikke bliver enige mht. gangtempi. Det kommer selvfølgelig an på, hvilke karakterer vi tillægger de implicerede personer. Men da det i sidste ende ikke får nogen direkte indflydelser på 31 kontra 109, vil vi gå videre i stoffet.

Frørup: (Fra artiklen "221B - hvor?") Vender vi os til HOUN, har vi John Claytons beretning om hans køretur med Dr. Stapleton. Han bliver hyret på Trafalgar Square og kører derfra til Northumberland Hotel. Der venter han til Sir Baskerville og Dr. Mortimer viser sig og hyrer en cab, og denne følger han nu efter. Den naturlige rute for denne tur ville vel være via Piccadilly Circus og Regent Street ad Oxford Street, til højre ad Orchard Street og videre ad Baker Street mod nord. En anden mulighed kunne være ad Charing Cross Road, Tottenham Court Road, Euston Road og Marylbone Road til den nordlige ende af Baker Street. Denne sidste rute ville stemme overens med, at Clay siger *"halfway down"*. Men hvor langt kører han? Baker Street er regnet fra Portman Square til Marylbone Road ca. 750 m lang. Clayton siger, at han *"pulled up halfway down the street. ..."* Hvis Clayton holdt uden for f.eks. nr. 88, ville Stapleton have gode muligheder for at holde nr. 109 under opsyn uden selv at vække mistanke hos Holmes.

Byskov Jensen: I HOUN synes jeg, du har ganske ret i, at den naturlige rute for turen er via Piccadilly Circus og Regent Street ad Oxford Street, til højre ad Orchard Street og op i Baker Street - så dén tager vi! Men her kan jeg ikke forstå, at du på Holmes' tid regner York Place med til Baker Street (?), så du får en gade på ca. 750 m. Det synes jeg ikke er ret logisk. Hvis vi siger, at Baker Street strækker sig fra Portman Square til Crawford Street, så ville det passe ganske glimrende, hvis cab'en holdt ind til siden omkring nr. 21. Herfra ville Holmes ikke kunne se cab'en fra vinduet; Stapleton ville derimod sagtens kunne se nogen komme ud fra nr. 31, og det ville overordnet være nogenlunde *"halfway down"*.

Frørup: På Holmes' tid var York Place en særskilt adresse, den blev først indkorporeret i Baker Street i 1921, men den har altid været regnet som en del af Baker Street. Hvis ikke, ville det være som at hævde, at St. Thomas Plads ikke var en del af Frederiksberg Alle (ja, undskyld københavnerriet, men jeg er ikke tilstrækkeligt kendt med Aalborgs topografi til at kunne give dig et lokalt eksempel). Baker Street fortsætter jo også nord for York Place.

Byskov Jensen: Her må jeg forblive uenig med dig. Jeg mener ikke, York Place har været regnet med til Baker Street før 1921. Hvis vi overfører dit eksempel fra København ville det jo også svare til, at Portman Square skulle regnes med til Baker Street, og hvad så med Orchard Street ... skal den også med? For mig at se, regner man vel heller ikke Rådhuspladsens vestligste hjørne med til strøget. Eller det gør man måske - på samme måde som med St. Thomas Plads?

Det nuværende Baker Street var opdelt i tre stykker på Holmes' tid. Baker Street, York Place og Upper Baker Street. I 1921 blev Baker Street og York Place lagt sammen, og i 1930 kom Upper Baker Street med. Mere mener jeg ikke, der kan siges om den ting.

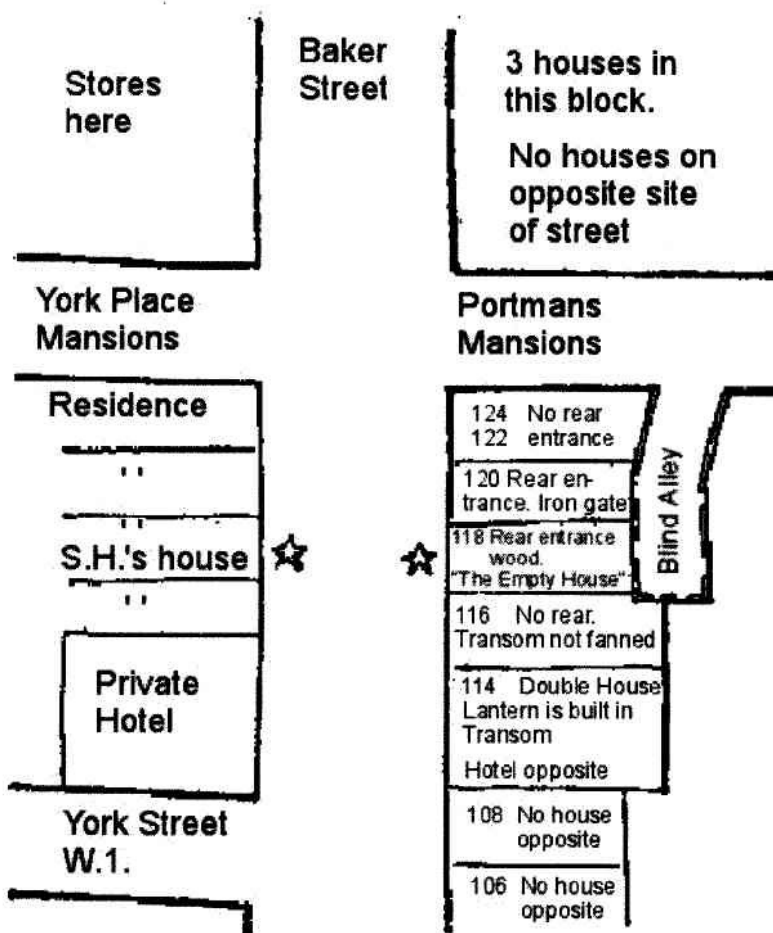
Byskov Jensen: I din artikel peger du på nr. 118 som "The Empty House". Men deri er der visse svagheder. Godt nok havde huset en bagdør ud imod York Mews North, men huset havde ingen baggård med hegn, låge osv., som vi kender det fra den natlige vandring til det tomme hus. Hvad der på nogen kort kan minde om en baggård var i virkeligheden en indvendig skakt. Nr. 118 havde også en gadelygte lige udenfor indgangsdøren, hvilket får os til at huske, at *"there was no lamp near"*. Desuden ligger indgangsdøren til nr. 118 på nordsiden af huset. Dette medfører, at når man kommer gående gennem gangen fra bagsiden af huset og vil gå ind i dét rum, der vender ud imod Baker Street, skal man dreje til venstre. Holmes & Watson gik til højre. Dette er ialt tre grunde til, at nr. 118 ikke er gadens bedste bud på det tomme hus.

Frørup: Lad os betragte Conanen. Watson fortæller: *"Here we turned swiftly down a narrow passage, passed through a wooden gate into a deserted yard, and then opened with a key the back door of a house."* Her er ikke omtalt noget hegn.

Byskov Jensen: Jeg mener blot, at hvis der er en låge, vil der jo også være et hegn. Hvad skulle man ellers med lågen? - Hvis der ikke var et hegn, kunne man jo gå lige ind.

Frørup: Dr. Gray Chandler Briggs tilbragte sommerferien i 1927 med at kortlægge Baker Street. Jeg er desværre ikke i besiddelse af Dr. Chandler Briggs materiale, men i Baring-Goulds "The Annotated Sherlock Holmes" vol.I, p.88 og i Vincent Starretts "The Private Life of Sherlock Holmes" (1975 udgaven), p.45 er Briggs og hans undersøgelse omtalt. Briggs hævder ganske vist, at nr. 111 er det hus, Sherlock Holmes beboede, men hans tomme hus er 118. Ifølge ovennævnte kilder siger Briggs: *"I had turned into a narrow alley and passed through a wooden gate into a yard to find myself at the rear door, which had admitted the detective. Peering in I saw the long, straight hall extending through the house."* Iøvrigt viser Davies heller ikke nogen "narrow passage" eller "wooden gate" på sit kort, hvor hans og dit tomme hus er nr. 34. Som jeg tidligere har nævnt, har jeg været inde i nr. 118, men det er 11 år siden, så en mindre erindringsforskydning kan have fundet sted. Hvis man går ind ad bagdøren, der er anbragt ved sydmuren, i modsætning til gadedøren i nord, kan man gå langs gangen og derfra dreje til højre ind i et værelse, der har vindue til gaden. Gadelampen, nå ja, skal vi være storsindede nok til at sige, at hvad Watson mente med *"there was no lamp near"* var, at der ikke var nogen lampe umiddelbart foran vinduet, eller at lampen ikke skinnede ind gennem vinduet.

Byskov Jensen: At Davies kort ikke viser nogen "narrow passage" er ikke helt rigtigt. Det spændende ved nr. 34 er, at der lige når man drejer til venstre om hjørnet fra Blandford Street ned i Kendall Mews er en indsnævring af Kendall Mews. Dette er "a narrow passage". Og hvor denne indsnævring ender, ligger bagindgangen til nr. 34. At der ikke er indtegnet nogen låger og hegn på Davies' kort skyldes, at det er tegnet efter "The Ordnance Survey Five Foot Plans", og her er der ikke vist hvad gyderne indeholdt af små gårde osv. Dét har Bernard Davies selv fundet frem til og skrevet i sin berømte artikel. Og det er i denne artikel vi får at vide, at det eneste hus, som havde en baggård på vestsiden af Baker Street, mens Holmes boede der, var - nr. 31 (det daværende nr. 72). Gården var 15x12 fod, og det kan nævnes, at denne baggård forblev intakt i mange år, også efter 1921. Det er mere end man kan sige om nr. 109, som slet ikke har haft nogen baggård på dette tidspunkt.

Dr. Briggs's map of Baker Street

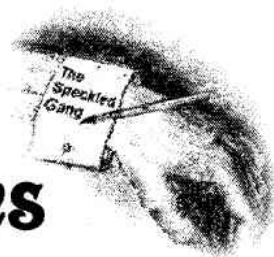
Frørup: Det er korrekt, i hvert fald har jeg ikke fundet noget kort, der viser en sådan. Men din gård er, som du selv siger, kun 15 x 12 fod, eller på det nærmeste 5 x 4 meter, og det giver ikke plads til et platantræ af bare en nogenlunde størrelse. Et platantræ har et rodnet, der fylder noget mere end den del af træet, der rager op over jorden, desuden er træet meget vandkrævende, og det har næppe kunnet hente næring på et så lille jordareal.

Byskov Jensen: At et platantræ har en meget mindre krone end dets rodnet, gør det jo netop muligt for træet at være der! Og hvad angår jordbundsforholdene er vi vist, om jeg så må sige, på Herrens mark. Men Herrens veje er jo også uransagelige! Hvad enten vi skønner, at træet har været der eller ej, vil jeg gøre opmærksom på, at denne baggård altså var **den eneste** på vestsiden af Baker Street, mens Holmes levede der. Så hvis 221B har haft en baggård, har 221B ligget, hvor nr. 31 ligger idag.

Nu holder vi en pause i denne spændende diskussion af frygt for, at artiklen til sidst ikke kan være i Sherlockiana. Men vi håber, at I andre vil være med. Andre synsvinkler er særdeles kærkomne. Og bekræftende kommentarer til de to lejre vil ligeledes blive påskønnet.

(Tak til Jørgen Frørup for tilvejebringelse af en kopi af Briggs's kort.
Tekst på kort er renskrevet af Red.)

"That is of enormous importance," said Holmes, making a note upon his shirt-cuff. (NAYA)

The Shirt-Cuff Notes

The Copenhagen Speckled Gang har afholdt møde d. 14. februar 2002 hos Kristian Cordtz og Lise Lotte Frederiksen. Efter fyrstelig beværtning tog vi fat på en næsten lige så omfattende dagsorden.

- Aarsmødet 2002 blev evalueret. Vi var enige om, at *A Porta* som sådan var et fint sted. Maden var virkelig god og betjeningen udmærket. Imidlertid blev der desværre hurtigt meget varmt og tilrøget. Måske bør vi holde Aarsmødet et andet sted til næste januar, i så fald skal vi finde en egnet restaurant inden november i år.
- Mia fortalte om sin begivenhedsrige tur til New York og deltagelse i Sherlock Holmes festlighederne der. Skriftlig rapport følger i næste nummer af *Sherlockiana*.
- Snare fremviste et foto af et billede, som en Bent Rasmussen havde malet af Holmes i 50'erne. Billedet, fortalte Snare, var malet udelukkende på baggrund af beskrivelsen af Holmes i *STUD*.
- London-turen vinker i horisonten. Der var masser af forslag til besøg og aktiviteter. Lise Lotte og Mia mødes for at lægge en slagplan til det endelige program.
- Mia står fremover som redaktør af *Sherlockiana*. Flere medlemmer af *The Gang* tilbød at hjælpe med gode råd, korrekturlæsning, trykning, pakning og udsendelse.
- Der er gang i skrivelserne. Snare har (mindst) en boganmeldelse på bedding og et hefte under fabrikation. Jørgen Frørup har to artikler på vej (bl.a. om deduktionerne i *BLUE*), og Lise Lotte og Kristian blev inspireret af en udstilling i London (*The Victorian Nude*), så der følger måske også en artikel.
- Snare havde en hel del Sherlock Holmes litteratur til salg, og Frørup solgte ud af dramatiseret og oplæst *Sherlockiana* på kasettebånd og LP.
- Forårets kommende møde og filmaftener blev fastlagt, se venligst herunder.
- Endelig foreslog Mia, på baggrund af flere henvendelser fra elever og studerende, at man som et fremtidigt lille projekt kunne udarbejde et par siders vejledning med tips og gode råd til skoleelever, som gerne vil skrive en opgave om Sherlock Holmes. Dokumentet kunne passende ligge på vores hjemmeside, da Internettet i dag er det sted de unge først søger oplysninger.

Følgende planlagt for de kommende måneder:

In the footsteps of Sherlock Holmes

Først og fremmest er der jo turen til London d. 23.-26. maj. 10 medlemmer har meldt sig til, og *The Gang* har travlt med, i samarbejde med *The Sherlock Holmes Society of London*, at lave et spændende program for besøget.

Forårets filmaftener

Torsdag d. 28. februar

Mandag d. 11. marts

Filmaftenerne er ganske gratis og åbne for alle. De afholdes, hvis ikke andet er nævnt, i Rockefellerbygningen, Juliane Maries Vej 30, 2100 Kbh. Ø og starter kl. 19:00. Kontakt Mia (ams@gfy.ku.dk) for program, eller se det på hjemmesiden under "The Gang." Kaffe og te ad libitum, og vi skrives til at medbringe kage.

Næste møde

Mandag d. 8. april kl. 18:30 hos Torben Clausen. Kontakt venligst værten nogle dage i forvejen, hvis man ønsker at deltage. Tlf: 38 60 32 21

Sherlock Holmes og Tobakken

Af Henrik Nisbeth

Artiklen er skrevet af et af Klubbens nye medlemmer og er tidligere i forkortet udgave holdt som foredrag i Fyens Pibelaug.

Sherlock Holmes er i den almindelige bevidsthed ikke alene DETEKTIVEN, men også PIBERYGEREN par excellence. Som det vil være sherlockianere bekendt, er kalabaspiiben ikke autentisk. I de kanoniske skrifter er der ikke en antydning af at han skulle ryge kalabaspipe, end ikke en krum pipe; og heller ikke Sidney Paget har fremstillet Holmes med kalabaspipe eller en krum pipe. Kalabaspiiben stammer fra en skuespiller der, efter sigende, mente at den lige pipe bragt for megen forstyrrelse i hans ædle profil, og derfor foretrak at fremstille Sherlock Holmes - ganske uhistorisk - rygende på kalabaspipe.

Kalabaspipe
– som Holmes ikke røg.

Den videnskabelige tobakskender

Man bør altid, når man skal virke lærd og videnskabelig, fremkomme med noget statistik. I seks af de 56 noveller er der overhovedet ingen omtale af tobak, og i yderligere syv er der ingen omtale af at Holmes ryger. Skal vi derfor antage at Holmes har forsøgt at holde op med at ryge? Nej, Holmes' fumale udfoldelser har nok snarere ikke haft nogen forbindelse til de begivenheder som dr. Watson har valgt at berette om. Holmes forhold til tobakken var jo ikke alene lidenskabeligt, men også videnskabeligt. Det sidste skal jeg vise ved et lille citat fra SIGN der er den anden beretning om Sherlock Holmes og som udkom i 1890:

"Jo - jeg har sandelig begået en hel række små specialafhandlinger. De behandler alle sammen tekniske spørgsmål. Her skal De f.eks. se en lille monografi, hvis titel lyder: 'Uligheden mellem de forskellige tobakssorters aske'. Jeg beskriver her i alt hundrede og fyrretyve forskellige slags tobak - cigar-, cigaret- og pibetobak - og viser ved hjælp af farvetrykte tavler, hvorledes man kan skelne de enkelte sorters aske fra hinanden. Det er et punkt, der gang på gang spiller en rolle i kriminalsager, og som undertiden kan give et overordentlig vigtigt fingerpeg. Hvis man f.eks. kan sige med absolut sikkerhed, at et mord er begået af en mand, der røg en indisk lunkah, er det jo klart, at efterforskningsområdet derved begrænses stærkt. For det øvede øje er der lige så stor forskel mellem den sorte aske fra en trichinopoly og de hvide fnug fra en bird's-eye som mellem et kålhoved og en kartoffel."

Men det er ellers ikke ofte at Watson i praksis giver os eksempler på Sherlock Holmes' kendskab til tobaksaske. I CROO fra 1893 kan Holmes se på den aske Watson har spildt på sit tøj, at han stadig ryger Arcadia som i

sine ungkarledage. Men det er måske heller ikke noget svært gæt! I RESI fra 1893 kan Holmes genkende en havannacigar ved at lugte til den hele cigar og se at fire cigarstumper er fra hollandsk Ostindien. Det sidste er imponerende. Men andet hører vi ikke om Holmes' suveræne kendskab til tobak og tobaksaske.

Hvilken slags tobaksnydelse?

Vi fortsætter med statistikken. I 33 af de 60 skrifter omtales det 45 gange at Holmes tænder sig en pipe, i seks af skrifterne omtales det syv gange at han ryger cigarer og i ni af skrifterne omtales det ti gange at han ryger cigaretter. Det er altså piiben der er hans foretrukne tobaksnydelse. Derimod byder han i ni af skrifterne cigarer og kun i to cigaretter. Kun med Watson deler han pibetobak. Altså Sherlock Holmes ryger primært pipe, men byder primært cigarer. I overensstemmelse med god videnskabelig skik skal jeg også gøre opmærksom på at jeg i det øvrige nogle gange tillader mig - uden at gøre bemærkning derom - at bringe den danske oversættelse jeg ellers citerer fra, i bedre overensstemmelse med den engelske originaltekst.

Hvilken slags pipe?

Lad os så prøve at se på hvad slags pipe han ryger. I langt de fleste tilfælde står der blot at han tænder sin pipe. I SIGN står der i den danske oversættelse:

"han var optaget af at stoppe sin gamle pipe af ægte lyngrød."

Man har af og til en mistanke om at den danske oversætter højst har været lejlighedsryger og da slet ikke piberyger. Den oplagte oversættelse er da "sin gamle bruyerepipe". I 1891 kunne man så i IDEN læse følgende:

Så hentede han sin gamle, veltirøgede, for ikke at sige tjærede, kridtpibe ned fra pibebrættet, og efter at have fået ild på denne sin prøvede ven og rådgiver lændede han sig tilbage i stolen og lod røgen sno sig til vejrs i tætte blå spiraler...

Samme år, men lidt tidligere havde han også røget kridtpibe i historien REDH. Kridtpiben omtales yderligere i BLUE fra 1892. Faktisk nævnes kridtpiben udtrykkeligt syv gange, mens bruyerepiiben kun nævnes udtrykkeligt tre gange. Men langt de fleste gange nævnes det altså ikke hvilken slags pipe han ryger på. Dog i COPP, fra 1892, står der følgende:

"De har måske begået en fejl," bemærkede han og tog samtidig med ildtangen et lille stykke glødende kul ud af kaminen for ved dens hjælp at tænde den lange kirsebærtræspibe, der plejede at afløse kridtpiben, når han mere følte sig oplagt til at diskutere end til at meditere."

Så når der i SOLI fra 1903 står:

"Det er naturens orden, at mænd følger efter en sådan pige," sagde Holmes og tog et drag af sin meditative pibe...

har man vel lov til at antage at det også her drejer sig om kridtpiben. Men i PRIO fra 1904 må det være en bruyerepipe:

"Efter at have anbragt lampen på den mest fordelagtige måde, tændte han sin pibe og gav sig til at studere kortet, medens han af og til udpegede interessante punkter med sin pibes tobaksduftende ravspids."

For man kan vel næppe tænke sig at en kridtpibe er forsynet med ravspids! I den allersidste historie om Sherlock Holmes SHOS, der udkom 1927, står der:

Holmes sad længe i dybe tanker. Han havde tændt den ældste og sureste af sine piber.

Der er her sandsynligvis tale om en bruyerepipe da foul især går på lugt og smag. Men det er nu ikke det værste. Et virkeligt gys står at læse i THOR fra 1922:

"Sådan ligger landet," sagde Holmes og bankede asken ud af sin morgenpibe, hvorpå han langsomt stoppede den igen.

Stoppe en varm pibe! Her må der være løbet dr. Watson en fejl i pennen. Det er utænkeligt at Sherlock Holmes skulle være en sådan pibebaarbar! Med mindre det da igen er kridtpiben; den kan nemlig godt varmstoppes.

Hvor mange piber?

Der er så spørgsmålet hvor mange piber Sherlock Holmes havde. Problemet er at der langt de fleste gange blot står at Holmes tændte sin pibe. Den pibe der nævnes oftest, er hans gamle sorte kridtpibe. I IDEN er det den gamle og tjærede kridtpibe (the old and oily clay pipe) og lidt senere i samme novelle er det hans sorte kridtpibe (his black clay pipe) som det også var i REDH og senere igen i HOUN (1901-02). I BLUE fra 1892 står der blot "hans kridtpibe". I COPP får vi at vide at han ryger på sin kridtpibe når han skal tænke sig om (in a meditative mood), mens han bruger kirsebærtræspiben når han vil snakke (in a disputatious mood). Da han i CHAS fra 1904 optræder i forklædning, har han en kridtpibe i munden. Om det er den gamle sorte, kan man ikke vide. I CREE fra 1923 omtales hans gamle sorte pibe - dette kan være kridtpiben, men er det ikke nødvendigvis da også en bruyerepipe kan blive mørkere og mørkere med årene. Hvorom alting er, Sherlock Holmes har været et usædvanligt heldigt menneske hvis han har kunnet beholde den samme kridtpibe i så mange år. Et lille uheld som en bruyerepipe overlever i fin stil, og kridtpiben ligger der i mindst to stykker.

Bruyerepipen omtales kun ganske få gange. En gang i SIGN hvor originalen lyder: his old brier-root pipe (hans gamle bruyerepipe), men man skal bemærke at det på engelsk normalt blot hedder briar og ikke mer, her er det altså briar med et tilføjet root. I TWIS fra 1891 tales der blot om en gammel bruyerepipe (briar). Da bruyerepipen på Sherlock Holmes' tid havde afløst både kridt- og merskumpiben som den almindelige form for

den korte pibe, kan man roligt gå ud fra at de gange det blot bemærkes at han ryger pibe, er det en bruyerepipe.

Clay Pipe
fra SYNJECO SA

Fra SIGN

SIDNEY PAGET
The Strand Magazine,
July 1891

Holmes,
med kridtpibe.

Men alt dette løser ikke problemet om antallet af Holmes' piber. John Hall mener i "140 Different Varieties" ikke at der har været tale om særlig mange piber, på trods af at der i BLUE (1892) står at Holmes slængede sig på sofaen med sit pibestativ (pipe-rack) inden for rækkevidde, og at der i DYIN fra 1913 står at der lå et virvar af piber, tobakspunge og andet på kaminhylden. Men når Holmes spekulerer, ryger han pibe efter pibe; og ingen piberyger med respekt for sig selv og sine piber vil tænde en varm pibe. Så det kræver mindst tre piber da den første pibe ikke når at blive ordentligt kold inden den anden er færdigroget. Man skal endvidere altid lade sine piber hvile lige så lang tid som man har roget på dem. F.eks. kan man ryge på et sæt piber i en uge hvorpå man tager fat på andet sæt og lader det første sæt hvile en uge. Det er heller ikke alle piber man får købt, som man bliver lige glad for.

Så selvom der i ens "ugesæt" er tre eller fire piber som man særlig ryger på, vil sættet da gerne bestå af mindst ti piber. Og det er jo også sådan at man foretrækker forskellige piber til forskellige lejligheder. Under tyve piber kan en inkarneret og seriøs piberyger ikke klare sig med. Men der er altid piber man er særlig glad for. Og når man betænker at pibespidser som tidligere var af ebonit, havde en tendens til at blive grønlig som følge af en kemisk reaktion med mundvandet, eller blive svampet hvis den var af horn, kan man godt tænke sig at det en sådan velkjendt pibe der i VALL (1914-15) omtales som den uhumske pibe der aldrig forlod ham når han tænke dybest (his unsavoury pipe which was the companion of his deepest meditations) - men det kan naturligvis også godt have været hans tjærede kridtpibe.

En excurs med en ekspert om kridtpiber

Man bør dog også bemærke sig hvad den danske pibe- og Sherlock Holmes-kender, Robert Storm Petersen, i en samtale med Sherlock Holmes lader ham sige om kridtpiben. Først indledningen til "En Pibe Tobak"

Det var i Anledning af Sagen om "Den forsvundne Omnibus" jeg havde den Glæde at træffe Sherlock Holmes i hans hyggelige Ungkarle-Ligthed i Baker Street. - Den store Opdager syslede for tiden med en del spændende Problemer - hvoraf Sagen om "den enøjede Kaptejns Vesteknap" og "Duen med Fjederstøvlerne" særligt optog ham - men trods sit intense Arbejde tog den venligt imod mig og satte en dyb Lemestol frem til mig...

Og så kommer det senere:

Kridtpiben - sagde han, er den yndigste Pibe af alle - og nu er den snart forsvundet - vor Tids Mennesker forstår den slet ikke - det er ikke fint at ryge - - aah, hvilke Daare, han rakte den herlige Ibenholtssorte Pibe henimod mig...

"Den herlige Ibenholtssorte Pibe" er altså den som Watson kalder tjeret (oily).

Hvilken slags pibetobak røg Holmes?

Men hvad røg Sherlock Holmes så i sin pibe. Derom kan vi kun sige meget lidt. I begyndelsen af den første bog om Sherlock Holmes, STUD fra 1887 der foregår i 1881, er der følgende ordveksling mellem ham og dr. Watson da de for første gang mødes for at aftale i fællesskab at leje sig ind på den senere så berømte adresse Baker Street 221B:

"Jeg har lig på en lejlighed i Baker Street," sagde han; "den ville være som skabt for os to. Stærk tobak er forhåbentlig ikke noget, der generer Deres næse?"

"Jeg ryger altid selv 'Ship's', svarede jeg.
"Det kunne ikke være bedre..."

Her viser oversætterens manglende tobakologiske viden sig igen da han staver ship's med stort. Thi ship's er ikke et mærke med en type tobak. Men da den samme tobak forekommer omtalt i BLAC fra 1904, ved oversætteren godt at der er tale om skibstobak. Med skibstobak forbinder jeg den tobak der er formet som en karotte - tykkest på midten og spids i begge ender, omhyllet af sejldug og ombundet med sejl garn. Den er meget, meget stærk. Men John Hall har et andet bud på hvad ship's er; se længere fremme. Så når ship's passer Holmes, er det åbenbart fordi han selv ryger stærk tobak. I SILV fra 1892 står der da også:

En hel dag igennem havde min hufvells vandret hvileløs op og ned ad gulvet i mit fælles opholdsværelse, med hagen nede på brystet og med røgende bryn, tilsmældende uden anden beskæftigelse end bestandig at holde sin pibe stoppet med den stærkeste sorte tobak...

Nu må jeg igen citere pibe- og Sherlock Holmes-kenderen, for om denne skibstobak siger Robert Storm Petersen i "Samtale ved Kaffen følgende":

Men jeg indrømmer, den (dvs. kridtpiben) er kun for Viderekomne - den skal stoppes med sort Skippertobak som er rullet i Sejldug, dyppet i en gammel Jamaica-Rom - og derefter omvundet med Begtraad og helst have gjort Turen rundt Cap-Horn. Tænder man en sådan Pibe, ja - saa siger man enten Farvel for denne Gang, eller man tager sig en fornøjelig Tur i Tropeskovens Lianer.

Men i følge John Hall er der tale om spunden tobak, dvs. tobak spundet som i et tov; det er den ældste måde at

fremstille pibetobak på. En sådan tobak fremstilles stadig i England. Man kan få det i to tykkelser; den tynde kaldes pig tail, så kan man selv forestille sig tykkelsen. Den bruges også som skråtobak. Den fås i en brun og en sort variant. Og i modsætning til hvad de fleste forventer, er det den brune der er den stærkeste. Den er meget, meget stærk. I England bruger man virginiatobak til denne spundne tobak (twist), derfor kan den let ryges. I Danmark derimod er det skråbrugen der har domineret den spundne tobak, og derfor bruger man kentuckytobak der ikke har så god en glødeevne som virginia og er sovset så kraftigt at den ikke kan bruges i piben. Men man skal også huske på at nogle af de fineste tobakker man kan få, netop er spundne tobakker. Navne som Escudo og Three Nuns er navne der får piberygere til at mimre som en fynbo ved en boghvedemark. Den spundne tobak er blot nu om dage skåret i stoppevenlige små skiver, og betegnes så curly cut eller eventuelt navy cut.

Watson kan imidlertid stundom efterlade os i tvivl med hensyn til hvad han og Holmes ryger. I STUD siger Watson at han altid ryger ship's, men i CROO fra 1893 der foregår kort tid efter at dr. Watson er blevet gift og derfor flyttet fra Baker Street, kommer Holmes en sen aften for at få ham med som hjælper på en ny opgave og siger bl.a.:

"...De ryger stadig Arcadia Mixture som i Deres ungkarledage! At jeg ikke tager fejl, kan jeg se af den fnuggede aske på Deres jakke...."

Hvorpå han får sig et stop Arcadia - og altså ikke skibstobak. Med mindre da forklaringen er at Watson skiftede skibstobakken ud med den mildere Arcadia da han forlovede sig med Mary Morstan, og altså røg Arcadia i den sidste del af sin ungkarletid. Den fnuggede aske er jo i følge "140 Varieties" kendemærket på en bird's eye hvilket også er en betegnelse for spunden tobak skåret i skiver (curly cut); så Watson er måske forblevet tro mod den spundne. En rigtig hård nyser får vi i ENGR fra 1892:

Sherlock Holmes sad - som jeg ventede - og slængede sig inde i opholdsværelset, iført slåbrok og fordybet i læsning af "Jammerspalten" i The Times; samtidig røg han sin formorgenmads-pibe, hvis indhold udgjordes af tobaksresterne fra den foregående dags cigaret- og pibe-rygning - omhyggeligt samlede og lagt til tørring på hjørnet af kaminhylden.

Skråede Holmes?

Men det er et spørgsmål om oversættelsen er rigtig. Det Holmes har lagt til tørre på kaminhylden, er "all the plugs and dottels left from his smokes of the day before". Dottels betegner den ikke eller kun delvist forbrændte tobak der er tilbage i piben. Men plugs kan næppe betyde cigaretskod. Jeg har rådspurgt en professor i engelsk. Og det kan her heller ikke betegne den tobaksklods hvoraf man skærer flakes. For en sådan skal jo ikke lægges til tørre. Men så kan det næppe betyde andet end skrå!

Skrå tobak: Sålaldt pigtail fra Samuel Gawith.

Holmes eller Watson kan godt have brugt netop dette mærke; og det kan eventuelt være det, Watson refererede til da han i STUD sagde at han altid røg ship's tobacco.

Og så er der sandsynligvis tale om en ende af den spundne tobak. Holmes skulle så ikke alene skrå, hvilket Watson ellers ikke fortæller noget om, men oven i købet ryge de fortyggede skrå sammen med pibeudkradset! Men det gør egentlig blot denne morgenpibe knap så slem da der ikke er så megen styrke tilbage i en plug der har opholdt sig et passende tidsrum i tobaksbrugerens mund. Det er egentlig oplagt at Watson ikke siger noget om Holmes' eventuelle brug af skrå tobak. Skrå er jo aldrig faldet inden for etiketten i Europa. Plugs er så her løbet Watson i pennen. Skråen har dog her til lands haft en varm lovpriser i den fine lyriker Kai Hoffman der bl.a. siger:

*Vi gemmer den bag Læben
Som en lønlig Amulet...*

Og mon ikke det var præcis det Holmes gjorde når han interviewede victorianske ladies, for slet ikke at tale om dengang han modtog en slipsenål af en vis nådig dame.

Hvornår ryger Holmes hvad?

Når vi skal se på hvornår Sherlock Holmes ryger hvad, er det klart at han stort set kun ryger sin pibe indendørs når han har fred og ro. Kun to gange er det omtalt at han ryger pibe udendørs. I SIGN hedder det:

Holmes stod på trappen foran huset, med hænderne i lommen, og røg sin pibe.

Og i TWIS tænder han sin pibe mens han sidder på kuskensædet på vej mod mr. St. Clair's hus. Men nogle gange griber han til piben for at signalere overlegenhed, f.eks. i THOR fra 1922:

Jeg sprang op, for udtrykket i millionærens ansigt var så djævelsk i sin vildskab, og han havde hævet sin store knogledede næve. Holmes smilede blidt og rakte hånden ud efter sin pibe.

...(Og efter at millionæren har givet sit raseri kraftigt verbalt udtryk, står der videre)

Vor gæst tog støjende afsked, men Holmes røg i uforstyrret tavshed videre med de drømmende øjne fæstet mod loftet.

Og i 3GAB fra 1926 hvor han blot med en trættende bevægelse løfter sin allerede tændte pibe da et stort muskelbunt af en neger truende spørger efter Holmes. Den victorianske gentleman Holmes røg naturligvis ikke i damers nærvær. Det fremgår klart af de mange gange højadelige ladyer og unge frøkener fra det bedre borgerskab søgte hans bistand. Det var sandsynligvis ved sådanne lejligheder at han diskret skar sig en ende af den spundne skibstobak og brugte den som skrå. Men da han

i REDC Fra 1911 opsøgte af en kvinde som udlejede værelse og hvis mand var arbejder eller underordnet funktionær, hedder det:

"Lad mig så høre, hvad det drejer sig om, Mrs. Warren. De har vel ikke noget imod, at jeg ryger? Vær lige rar at give mig en tændstik, Watson!..."

Og da han i VEIL fra 1927 opsøgte af en anden pensionatsværtinde, hedder det:

En formiddag - det var sent på året 1896 - modtog jeg en hastig besked fra Holmes, hvori han udbad sig min nærværelse. Da jeg ankom sad han i sin røgfyldte stue med en ældre, moderligt udseende kvinde af den solide værtindetype.

"Det er Mrs. Merrilow fra South Brixton," sagde min ven og slog ud med hånden. "Mrs. Merrilow har ikke noget imod tobak, hvis De har lyst til at hengive Dem til Deres smudsige vaner..."

Fra VEIL

FRANK WILES
The Strand Magazine,
February 1927

Holmes med
Billiard, army mount;

A nice billiard from
Blakemar

Mrs. Merrilow's lave sociale status viser sig også i hendes sprog. Hun siger bl.a. "I says"! Begge historier foregår i slutningen af det 19. århundrede og altså også i slutningen af den victorianske epoke, men de er først skrevet og offentliggjort langt senere.

Snobberi og snus

Jeg beklager at måtte sige det, men Sherlock Holmes sociale snobberi var åbenbart lige så omfangsrigt som hans kriminologiske viden. Men deri adskilte han sig ikke fra de fleste andre victorianske gentlemen.

Hans snobberi og hans hang til at posere viser sig også i IDEN fra 1891 hvor vi for første og eneste gang hører at Sherlock Holmes brugte snus. Snus kan dog ikke have været uvant for ham da alt tyder på at hans bror Mycroft Holmes regelmæssigt brugte snus da han ikke alene har en besked om hverdagssnustobaksdåse af skildpaddeskjold, men også et stort rødt silkelommetørklæde. Og sådanne store kulørte lommetørklæder hører med til snusritualet.

"...Tag Dem en pris, doktor, og indrøm, at det var mig, der tog stikket hjem i første omgang."

Med disse ord rakte han mig sin snustobaksdåse: den var af antikt guld, og midt på dens låg prægede en stor amethyst. Dette pragtstykke stod i så skærende modsætning til min vens spartanske vaner og jævne levested, at jeg ikke kunne dy mig for at gøre en lille bemærkning derom.

"Åh," sagde han, "jeg glemte rent, at vi ikke har set hinanden i flere uger. Dåsen er en lille afskedsgave, som kongen af Böhmen skænkede mig til gengæld for den hjælp, jeg ydede ham i Irene Adler-affæren."

Den unge Holmes

Men hvad røg den unge Holmes? Han er født i 1854 da cigaretterne som følge af Krimkrigen begyndte at blive almindelige i England. Så hans første personlige møde med tobakken kan udmærket - som for så mange af os - have været en lønlig smøg i smug. I GLOR fra 1893 der foregår da Holmes er omkring de 20, får vi ikke andet at vide end at mr. Trevor byder Holmes på en cigar. Og i MUSG også fra 1893 og som må foregå en fire fem år efter GLOR, hører vi at han byder sin studiekammerat Reginald Musgrave på en cigaret. Dette er alt om den præwatsonianske Holmes' tobaksvaner. Men deraf kan man naturligvis ikke e silentio slutte at den unge Holmes ikke røg pibe.

Cigarer

Men dette kan så være et udmærket udgangspunkt for at tage fat på Holmes' cigar- og cigaretvaner. I DYIN byder han inspektør Gregson en cigar, og i SIGN tager han sig en cigar efter at have narret Watson og Athelney Jones med sin forklædning som aldrende sømand. Senere tager han da jagten på Jonathan Small og andamaneren er bragt til afslutning, sig en cigar og byder Small en. I de fleste tilfælde er det generelt sådan at Holmes byder en cigar og derpå selv tager en. På rejser ser han dog ud til at foretrække den bekvemme cigar fremfor piben. Således byder han i SILV Watson en cigar fra sit cigaretui i toget da de er på vej mod skuepladsen. Og i CARD fra 1893 siger han til Watson da de skal tage af sted:

Jeg skal være tilbage om et øjeblik, når jeg har fået min slåbrok af og fyldt mit cigaretui.

Fra EMPT

SIDNEY PAGET
The Strand Magazine,
October 1903

Watson og Holmes,
med cigar

Så heraf kan man trygt slutte at Holmes tager cigarer med sig på rejse. Men CARD slutter med at Holmes og Watson sidder hjemme i Baker Street og snakker over deres cigarer. Og det er bemærkelsesværdigt, for på det tidspunkt af dagen er det som regel aftenpipen Watson omtaler. Heller ikke bør man undlade at omtale Holmes noget excentriske vaner med at opbevare sine cigarer i kulkassen. Dette træk omtales første gang i MUSG og gentages i MAZA fra 1921 hvor kulkuffen dog også "fra gammel tid af" bruges til opbevaring af piber. Denne oplysning må man stille sig skeptisk overfor - især da

MAZA ikke er berettet af Watson, men af en tredje person, og da historien indeholder oplysninger om lejligheden i Baker Street der ikke kan passes sammen med hvad der ellers er sagt i de af Watson berettede historier.

Ved gensynet med den dødsformodede Holmes i EMPT fra 1903 hvis dramatiske dato er 1894, foreslår Holmes til sidst at Watson skal tage sig en cigar mens han selv beretter en halv times tid. Men det er måske fordi Watson ikke kan klare at holde ild i en pibe efter det chok han fik da Holmes afslørede sig. Den eneste gang hvor man har stærkt på fornemmelsen at Holmes tager sig en cigar hvor han ellers plejede at tage sig en pibe, er i NOBL fra 1892 hvor Holmes siger:

"Nu tror jeg imidlertid, at jeg vil tage mig en whisky og soda og en cigar efter dette lange krydsforhør..."

Som man ser, nyder Sherlock Holmes som en ægte storryger alle former for tobak, men cigaren kan dog ikke slå piben ud. Cigaren ryges fortrinsvis i selskab, eller hvor det er ubekvemt eller stridende mod etiketten at ryge pibe som f.eks. på en restaurant. Det er netop på en restaurant han i BRUC efter måltidet siger til Watson:

"...Prøv en af værtens cigarer. De er ikke så giftige som man skulle tro..."

Og det er som omtalt kun en enkelt gang at han sammen med Watson tager en aftencigar i stedet for en aftenpibe.

Cigaretter

Sherlock Holmes' forhold til cigaretterne er klart af en anden type end hans forhold til cigarerne. Og det er også hvad man kun kunne forvente. Thi røgen fra pibe og cigaretter minder stærkt om hinanden da de begge har en kemisk sur reaktion, mens cigarrøgen er basisk. Både i SCAN (1891) og i IDEN sidder han i afslappet samtale med Watson. Der skulle man have ventet piben, men det er i begge tilfælde cigaretterne der bliver tændt. Og i BOSC fra 1891 har Sherlock Holmes en æske cigaretter at ryge mens han slapper af, og ikke sin pibe. Også cigaretternes nervedulmende effekt kender Holmes. I FINA fra 1893 da Holmes opsøger Watson, hedder det:

Han ind sugede begærligt røgen fra cigaretten, som om dens beroligende virkning var ham særlig kærkommen.

Og at cigaretten også for Holmes er den form for tobak der hurtigst dulmer nikotintrangen, ser vi i DYIN fra 1913 hvor han lige har fået mr. Culverton Smith til at tro at det er lykkedes ham at få inficeret Holmes med en dødelig sygdom:

"Er der ellers noget, jeg kan gøre for Dem, kære ven?"

"Giv mig en cigaret og en tændstik."

...

"Jeg giver Dem mit ord på, at jeg hverken har spist eller drukket i tre dage, før De var så venlig at give mig det glas vand. Men savnet af tobakken plager mig mest. Åh, her er der nogle cigaretter."

I FINA får vi yderligere at vide at han havde et sølvcigaretetui. Det var dette etui som efter Holmes'

dramatisk brydekamp med professor Moriarty ved Reichenbach vandfaldet sikrede afskedsbrevet til Watson mod at blæse væk, og som Watson naturligvis gemte pietetsfuldt og gav det tilbage til Holmes ved han genopstandelse. Dette fremgår af NORW fra 1903 hvis dramatiske dato klart ligger efter Holmes' genopstandelse, hvor Holmes byder mr. McFarlane en cigaret ved at skubbe sit cigaretetui over bordet til ham. Jeg tror man kan gå ud fra at cigaretetuiet havde han altid på sig, mens cigaretetuiet var noget han fyldte for at tage det med sig på sine ekspeditioner.

Fra NORW

SIDNEY PAGET
The Strand Magazine,
November 1903

McFarlane, Watson
og Holmes, sidstnævnte
rygende en cigaret.

Hvilke cigaretter Holmes røg, kan vi derimod ikke få at vide. Vi ved fra GOLD fra 1904 at han kunne ryge en overordentlig stor mængde ægyptiske cigaretter meget hurtigt. Men det var jo for at afsløre en hemmelig dør, og det fortæller os dermed ikke nødvendigvis at han nød dem så meget som professor Coram antog. Men vi ved da fra HOUN at Holmes' tobakshandler var Bradley på Oxford Street, og at Watson fik sine cigaretter derfra, så mon dog ikke også Holmes gjorde det. Men om det var orientalske cigaretter eller virginiacigaretter, kan ikke vides med sikkerhed selvom sandsynligheden taler for orientalske da det var langt den almindeligste cigarettype i Europa og England før I Verdenskrig.

Problemløsning

Men det Holmes i rygemæssig henseende især er kendt for, er at bruge rygningen, og især piberygningen, som middel til problemløsning. Første gang vi møder rygningen som problemløser er i REDH fra 1891:

"Hvad agter De så at gøre?" spurgte jeg.

"Ryge," svarede han. "Dette er tydeligt nok et tre-pipers-problem, så jeg må bede Dem om at lade være med at tale til mig de første halvtreds minutter."

Han krøb sammen i stolen, med de magre knæ trukket så højt op, at de næsten berørte hans høgeagtige næse, og dér sad han så med lukkede øjne og den sorte kridtpibe stikkende frem som næbbet af en eller anden mærkelig fugl.

Det lyder unægtelig ikke sandsynligt at man - og heller ikke Sherlock Holmes - kan klare tre piber på 50 minutter - 16 minutter og 40 sekunder til hver pibe, stopning og tænding ikke medregnet. Men det jo den "sorte kridtpibe" han ryger på. Og oprindeligt havde kridtpiberne et meget lille hoved. At det skulle være tilfældet, synes at blive bekræftet af Sidney Paget's illustration til SCAN også fra 1891 hvor Sherlock Holmes vises i forklædning med en kridtpibe med et meget lille hoved i munden. I TWIS, ligeledes fra 1891, hedder det:

Af disse puder opførte han en slags østerlandsk divan, på hvilken han tog plads i siddende stilling med korslagte ben og med en dyng på vel nok et lille halvt kilo shagtobak og en æske tændstikker anbragt foran sig. I det dæmpede skær fra lampen så jeg ham sidde der, med en gammel lyngrodspipe mellem læberne, stirrende med et tomt blik op imod et hjørne af loftet, tavs og ubevægelig, mens lyset skinnede ned på hans markerede, ørneagtige ansigtstræk, og den blå røg snoede sig langsomt til vejrs fra hans mund. Således sad han, da jeg sank om i søvnens favntag, og således sad han, da et pludseligt udråb fra ham fik mig til at vågne op, og jeg så sommersolen skinne ind i værelset. Piben sad stadig mellem hans læber. Røgen snoede sig stadig til vejrs, og hele stuen var fuld af en tæt tobaksdug, men der var intet tilbage af den lille dyng shagtobak, som jeg havde lagt mærke til om aftenen.

Oversætteren har virkelig kvajet sig her. "Et lille halvt kilo shagtobak" er oversættelsen af "an ounce of shag tobacco", hvilket som bekendt er ca. 28 g! Og det kan vel lige lade sig gøre at klare det på en nat. I hvert fald er jeg når jeg kun ryger pipe, små to dage om at konsumere 50 g. En gammel lyngrodspipe er naturligvis en gammel bruyerepipe.

I CROO fra 1893 siger Holmes følgende til Watson:

Da jeg havde samlet disse fakta, Watson, røg jeg adskillige piber, mens jeg forsøgte at skille væsentligt fra uvæsentligt.

Også i HOUN fra 1901-02 er det kridtpiben og masser af tobak der sætter Holmes i gang med problemet:

"...Når De går forbi Bradley, vil De så være så venlig at bede ham sende et pund af sin stærkeste shagtobak op til mig? Tak skal De have!..."

Mit første indtryk da jeg åbnede døren, var, at der måtte være ildløs, for værelset var så fuldt af røg, at lyset fra lampen henne på bordet kun virkede som et mat skær. Da jeg var vel inde i stuen, viste det sig imidlertid, at min frygt var ugrundet; den skarpe røg, der stak mig i halsen og fik mig til at hoste, viste sig nemlig at hidrøre fra stærk, grov tobak. Gennem tågesløret kunne jeg lige akkurat skimte Holmes, der iført slåbrok og med benene trukket op under sig krøb sammen i et hjørne af lænestolen med sin sorte kridtpibe mellem læberne. Rundt omkring ham lå en hel del papirruller....

"...Nu må vi vist hellere lukke det vindue igen, hvis De ikke har noget imod det. Det er ganske mærkeligt, men jeg har gjort den opdagelse, at en koncentreret atmosfære i høj grad fremmer koncentrationen af tankerne. Jeg er dog ikke gået til den yderlighed at lukke mig inde i et skab, når jeg skal koncentrere mine tanker; men det ville unægtelig være det logiske resultat af min overbevisning..."

Men i NORW fra 1903 er det en nats cigaretrygning der løser problemet:

Jeg ved ikke, om Sherlock Holmes sov den nat, men da jeg kom ned til morgenbordet, fandt jeg ham siddende dér, bleg og træt; hans klare øjne var endnu klarere end ellers, fordi de var omgivne af mørke ringe. Gulvtæppet rundt om hans stol var overstrøet med cigaretstumper og morgenavisser.

I GOLD fra 1904 afslører Holmes en hemmelig dør ved at ryge ganske uhæmmet af nogle ægyptiske cigaretter og drysse asken på gulvet. Og i SECO også fra 1904 hedder det:

Da vore berømte gæster var gået, tændte Holmes i tavshed sin pibe og sad derefter i nogen tid i dybe tanker...min ven sprang op med et højt udråb og lagde piben fra sig på kaminhylden.

Og endelig hedder det i DEVI fra 1910:

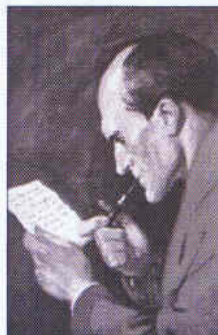
"Jeg tror, Watson, at jeg igen må tage fat på den systematiske nikotinforgiftning, som De så ofte og med så megen ret har advaret mig imod"...

...Han sad dybt nedsunket i armstolen, og man kunne knapt se hans magre, skarptskårne ansigt gennem de blå tobaksskyer... Endelig lagde han piben fra sig og sprang op.

Også når han ikke sidder i ensom meditation, men lytter til en beretning, er piben hans trofaste hjælper: Således i RESI fra 1893:

Sherlock Holmes havde lyttet til den lange beretning med en spændt opmærksomhed, der viste mig, at hans interesse i allerhøjeste grad var vakt. Hans ansigt var lige så ubevægeligt som altid, men hans øjenlåg hang tungt ned over øjnene, og rogen steg tykkere op fra hans pibe som for at understrege hver eneste besynderlige episode i doktorens fortælling.

Og i ABBE fra 1904 tænder Holmes sin pibe umiddelbart før kaptajn Croker kommer ind, påhører hans forklaring rygende og sidder en stund rygende i tavshed inden han og Watson i fællig kender Croker og

Sherlock Holmes' foretrukne pibe var en billiard army mount. Dette ses tydeligt af dette - autentiske - billede (thi det er fra Strand Magazine):

Mary Brackenstall, født Fraser, fri for straf at være for det mord de har begået. Derudover er der en række tilfælde hvor vi blot får at vide at Holmes røg kraftigt. Det er overvejende sandsynligt at det var pibe han røg, men bevises kan det naturligvis ikke

Fra TWIS

SIDNEY PAGET
The Strand Magazine,
December 1891

Holmes,
med Liverpool

Liverpool pipe fra Dunhill.

Konklusion

En ikke-rygende Holmes er lige så utænkeligt som yver på en tyr. Det burde derfor ved alle møder i alle Sherlock Holmes selskaber være sådan at der ikke kunne være tale om rygeforbud, men langt snarere tale om rygepåbud; thi en fortættet atmosfære fremmer koncentrationen.

Den pibe, der i dag må siges at være Sherlock Holmes-piben, er denne: Stanwell 51 M

Internet

"He sits motionless, like a spider in the centre of its web, but that web has a thousand radiations, and he knows well every quiver of each of them." (FLNA)

Klubbens hjemmeside

Er som altid: <http://www.sherlockiana.net/shklub>
Den opdateres jævnligt både med nyheder og gamle artikler fra Sherlockiana.

Man finder også The Speckled Gangs mødedatoer og program for filmaftener.

Who is who?

Franske sherlockianere har lavet et fotoalbum på nettet: <http://www.sh-whoswho.com>

Her kan man se hvem der er hvem i den Sherlockianske verden. Det er seriøst og faktisk ret praktisk, når man skal forsøge at genkende eller huske navne på folk fra udlandet. Vi er blevet opfordret til at bidrage. Vil man med i den blå bog, så send kontrafej og navn til Alexis Barquin, e-post: info@sh-whoswho.com.

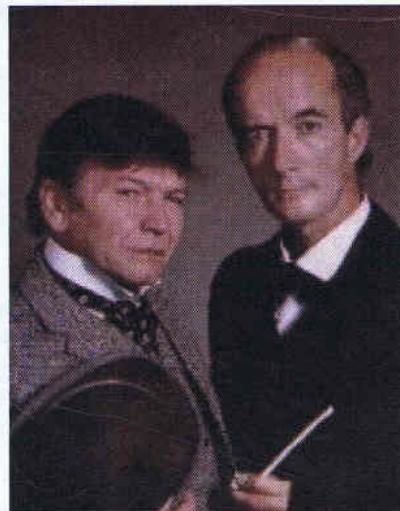
221 BBC

"I never can resist a touch of the dramatic." (NAVA)

Af Mia Stampe

221 BBC er titlen på en lille bog af Bert Coules, som var dramatisør på BBC's store projekt, der gik ud på, for første gang overhovedet, at dramatisere samtlige historier i Conanen med de samme gennemgående personer i hovedrollerne. Om resultatet af dette projekt handler denne artikel.

I hundredevis skal man tælle de radiospil og indtalinge af Conanen, der er blevet produceret, siden det første blev udsendt over radioen i USA i 1930. Og det var da ingen ringere end datidens gran' ole' Holmes-fortolker, William Gillette, på dette tidspunkt 70 år, som lagde stemme til den berømte opdager fra Baker Street. Senere produktioner tæller blandt mange andre Basil Rathbone og Nigel Bruce, Carleton Hobbs og Norman Shelley samt Sir John Gielgud og Sir Ralph Richardson i rollerne som henholdsvis Sherlock Holmes og Doktor Watson. Som et kuriosum kan nævnes, at Sir Cedric Hardwicke - far til Granadas senere berømte Watson II, Edward Hardwicke - spillede Holmes i 1945 med Finlay Currie som sin Watson.

Men det er Clive Merrison og Michael Williams, der er hovedpersoner i dette prestigeprojekt fra BBC. Og de er uden sammenligning det auditive medies bedste Holmes og Watson nogensinde! Williams alt for tidlige død i Januar 2001 er et stort tab.

Disse radiospil fra BBC er den første komplette dramatisering af hele Conanen. Engelske lyttere har naturligvis kunnet glæde sig over dem, efterhånden som de enkelte historier blev færdige og udsendt, men i dag kan serien også købes på kassettebånd hos BBC. Novellerne varer hver ca. 45 minutter og de lange historier knapt 2 timer.

Serien er karakteriseret ved at være fuld af humor, underspillet og underforstået - så typisk engelsk - og så elsket blandt de fleste danskere også. Dialogerne er sprudlende og skarpe, vittige og medrivende. Her er en lille bid fra CHAR:

Holmes og Watson befinder sig på Hampstead Heath for at se, hvor Milverton bor. Ud fra husets udseende giver Watson en karakteristisk af manden, som bor i det, og det gør han ret godt.

HOLMES Now continue with your character analysis

[...]

WATSON: He's a man who values appearances. Because he doesn't have anything else, anything more fundamental.

HOLMES: Not a man of breeding.

WATSON: But someone who thinks he's a gentleman and cares a great deal that others should think so too.

HOLMES: Watson, Watson, you scintillate this morning!

WATSON: Huah, it must be the cold.

HOLMES: I'll bring you out on these excursions more often.

CHAR er som bekendt også historien, hvor Holmes - i embeds medfør, og jeg skal undlade at kommentere moral eller mangel på samme - forlover sig med Agatha, Milvertons stuepige. Men forud går naturligvis nogle aftener med hende i byen, og - som Holmes selv siger: *"I have walked out with her each evening and I have talked with her. Good heavens, those talks!"* Og, hrmm, ja, disse samtaler skal ikke gengives her...

To forskellige medier

De lange, veltalende og billedrige beskrivelser, Watson behersker så mesterligt, kan imidlertid ikke bibeholdes i en dramatisering. Heri ligger forskellen mellem de to medier. Hvad der gør sig på tryk, gør sig i reglen ikke uden omskrivning i hørespil, der dels kræver en fremadskridende handling, dels en varieret samtale med tilsvarende lydbaggrund, for ikke at virke flad og 'oplæsende'. I et hørespil "ser" man med øret. Billedet dannes ved hjernens (og hjertets) kraft.

Her er et eksempel, som er hentet fra Coules' bog:

Watson skriver i FINA: *It is, indeed, a fearful place. The torrent, swollen by the melting snow, plunges into a tremendous abyss, from which the spray rolls up like the smoke from a burning house. The shaft into which the river hurls itself is an immense chasm, lined by glistening coal-black rock, and narrowing into a creaming, boiling pit of incalculable depth, which brims over and shoots the stream onward over its jagged lip. The long sweep of green water roaring forever down, and the thick flickering curtain of spray hissing forever upward, turn a man giddy with their*

constant whirl and clamour. We stood near the edge peering down at the gleam of the breaking water far below us against the black rocks, and listening to the half-human shout which came booming up with the spray out of the abyss.

En billedrig beskrivelse, men det er for tungt til et hørespil. Her er resultatet af en dygtig tilpasning til talesproget:

Scenen er ved Reichenbachsfaldet, hvor et frygtindgydende syn af frådende vandmasser og en buldren, der får undergrunden til at skælve, møder de to venner. Efter et langt øjeblik tavshed:

WATSON: What an incredible place. The spray's rolling up like smoke.

How deep is that chasm, do you suppose? It's immense.

Men Holmes er tabt for omverdenen. Han betragter skuet foran dem.

HOLMES: Look at it. A man could spend his life probing the secrets of such a power.

WATSON: And the sound. I swear I can almost hear voices shouting up out of the water.

Steiler was right; I wouldn't have missed this for the world.

HOLMES: This will stretch your pen, Watson. A worthy subject for your prose.

WATSON: Holmes. No sarcasm? No comments about cheap romanticism and pandering to the masses?

HOLMES: Oh no, my friend. Not here. Not today.

"No, my friend. Not here. Not today." Holmes ved. Og vi er heller ikke i tvivl om den trykkede, skæbnesvangre stemning. Det er i øvrigt et af Coules' gennemgående træk, at han så ofte som muligt lader Holmes slippe en lille sidebemærkning om Watsons romantiserende beretninger ud mellem sidebenene. I virkeligheden er Holmes beundrende - hvilket han faktisk indrømmer ligeud, efter selv at have prøvet kræfter med BLAN - eller måske endda misundelig. I hvert fald giver det kontrast og dramatik, når Watson får mulighed for at parere og somme tider bringe sig i offensiven med et par velvalgte ord til gengæld.

Denne tilpasning til et andet medie end det trykte har folkene bag serien klaret til et 13 tal, og om muligt gav jeg gerne en pil op. Den veltalenhed, som Watson's pen demonstrerer på papiret, stråler nu i stedet fra de rappe replikker og den overbevisende lydlægning. Til forskel fra alle andre radiospil, jeg har hørt, er den underlæggende lyd så gennemført, at man næsten føler sig til stede i historien. Man kunne selv komme i vejen for en hansom cab i de brostensbelagte gader, selv mærke duften fra Mrs. Hudsons friskbagte scones, når der skænkes i kopperne ved te-bordet eller selv se sig nødsaget til at finde ly for nærgående måger ved kysten i Sussex Downs. Og apropos lyd, så er det en fryd at lytte til VALL, hvor vi endelig, til akkompagnement af et lidt forstemt klaver, hører McMurdos (personificeret af Iain Glen) smukke stemme inderligt indgravende den irske sjæl i McGintys bar i Vermissa Valley. Ikke sært at denne stemme kunne smelte den kønne Etties hjerte. "Danny Boy," "The Minstrel Boy" og den Conaniske "I'm Sitting on the Stile, Mary" (2 vers medtaget herunder); irske hymner om længsel, kærlighed og det forladte land, krydrer det næsten 2 timer lange hørespil.

I'm very lonely now, Mary,
For the poor make no new friends,
But, O! they love thee better far,
The few our Father sends;
And you were all I had, Mary,
My blessing and my pride;
There's nothing left to care for now,
Since my poor Mary died.

I'm bidding you a long farewell,
My Mary kind and true,
But I'll not forget you, darling,
In the land I'm going to;
They say there's bread and work for all,
And the sun shines always there,
But I'll not forget old Ireland,
Were it fifty times as fair.

Venskabet

Den overbevisende dramatisering og Clive Merrisons og Michael Williams' fremragende præstation, fremhæver de to forskellige mennesker: Holmes, den geniale detektiv, den rastløse, nervøse, til tider selvoptagne, til tider oprigtigt medfølelsende mand, hvis humør svinger fra apatisk melankoli til sprudlende drillesyge. Den filosofiske tænker og enspænder, som, når det kommer til stykket, er dybt afhængig af sin ven Watson. Og den gode dokter, der på mange måder er Holmes' modsætning. Som er inkarnationen af den viktorianske gentleman, som bekymrer sig om alle omkring sig, og som udgør realisten, "the one fixed point" i partnerskabet. Han er desuden hverken et omvandlerende spørgsmålstegn, der måbende henrykkes over alle detektivens smarte udredninger, eller bleg for uden omsvøb at give tilbage med samme mønt, hvis Holmes rives med at sin egen selvsikkerhed og går over strengen. Et af de bedste eksempler på dette er slutningen af DYIN:

Efter Culverton Smith er af vejen, forbereder Holmes sig på en middag hos Simpsons og beder, afkræftet som han er, Watson hjælpe sig med jakken. Men nu stiller Watson Holmes til regnskab:

WATSON: When Morton arrived. When you sprang your trap...

HOLMES: Yes, what about it?

WATSON: You'd forgotten me!

HOLMES: What?

WATSON: 'Behind the head of your bed,' you say, 'the only hiding place in the room,' and a tight one!'

And whatever I hear I must not intervene. Quick, man, if you love me,' your very words.

'Don't budge,' you say 'don't utter a word whatever happens, until you give me leave.'

So there I am, crouched in a most awkward position - for much of the time with cramp, I might add - for what seems like an age, believing my friend was.... Aouhhh...! And I slipped your mind!

HOLMES: *(mere i selverkendelse end spørgende)* Then I am not forgiven.

WATSON: Ahh! Sometimes, Holmes. Sometimes you can be so devilishly ruthless.

Watson er Holmes' partner, hans mod- og medspiller både professionelt og - måske især - privat, for er han ikke den, som er der til at lægge ryg til de bitre stikpiller, når Holmes er i sit depressive hjørne, og som med sin tilgivelse og overbærenhed gentagne gange trækker sin ven tilbage ind på fornuftens sti?

Som f.eks. i BRUC, hvor Watsons hårdt udnyttede tålmodighed atter sættes på en prøve: Holmes har endnu ingen sag, han dasker stornynnende (ikke just kønt) og rastløs rundt i lejligheden. På spørgsmålet til Watson, om denne ved, at Roland di Lassus komponerede over 1200 værker for vokalstemmer, stønner den fortvivlede doktor et stille 'No' og betvivler desuden, at den gode, men sandsynligvis støjende, Lassus kunne have delt lejlighed med nogen.

Clive Merrison og Michael Williams er ganske enkelt perfekte i rollerne som den berømte Baker Street duo. Det eneste lille minus, jeg kan finde, er, at deres stemmer ligner hinanden lidt, så det enkelte gange er svært at skelne, hvem der siger hvad. Men den forskellige betoning og rytme skiller generelt deres stemmer ad uden problemer. De formår at trække essensen af Conanen frem:

venskab, humor og spænding.

så man griner og græder - selv når man hører historierne tredje gang. Det kan simpelthen ikke gøres bedre. Der er sjæl og engagement bag præstationerne: *"Certainly the two producer-directors Enyd Williams and Patrick Rayner were very enthusiastic"* siger Bert Coules. *"Everyone involved was determined to make the shows as good as they could possibly be. And both Clive and Michael said repeatedly that to play such famous and well-loved parts was an honour as well as a challenge."*

De enkelte historier varierer naturligvis i kvalitet. En del af dem er også dramatiseret af andre end Coules, men hans værker er nu blandt mine favoritter. Der er selvfølgelig også forskel på, hvor godt et oplæg man har i historien selv. Spurgt om resultatet afhænger af, om man kan lide historien, svarer Coules. *"Not necessarily. In my experience, really loving a story is not always a particularly good thing for a dramatist, since it can (a) blind you to the story's weak points, and (b) make you reluctant to change things (which is always necessary for a successful dramatisation.)."* Han kan heller ikke pege på en bestemt ynglingshistorie. *"I like almost every story for some particular reason or other - even if the story overall is weak, it may well have some memorable bit of dialogue or narration or similar."* Og det kan mange af os nok nikke genkendende til.

Finurligheder

Som i Granadas TV-serie har producerne måttet vælge en kronologi, og de har måttet beslutte sig for én løsning i de tilfælde, hvor Conanen giver anledning til tvivl og spørgsmål. Således har man valgt at lave serien i den oprindelige udgivelsesrækkefølge, den så omdiskuterede 'bull pup' er defineret til at være en hundehvalp, Watson ejer, da de mødtes i STUD. Watson gifter sig også igen, efter at Mary Morstan dør osv. Vi gives en forklaring på, hvorfor Holmes afslår det ærefulde ridderskab, og ligeledes gøres der lidt ud af at vise, hvordan og hvorfor Holmes trækker sig tilbage for at dyrke bier i Sussex.

Som biavler finder vi, som bekendt, Holmes i LION. Tænk engang på, hvordan denne historie er skrevet i Conanen og på, hvordan man får den omskrevet, så både Watson og Holmes er med! Her har BBC folkene taget den store frihed at invitere Watson på weekendbesøg hos Holmes og lade ham genopleve sagen (der udspillede sig et par uger tidligere) og opklare den ud fra de samme spor, Holmes på rollespilsagtig vis præsenterer ham for. Det er fremragende lavet! Spillet byder på de herligste episoder, og vi er med, der, lige midt på 'the rolling hills of Sussex Downs' og oplever, at Watson får sit øjeblik, så velfortjent, i rampelyset.

En sjov detalje er, at Holmes på et tidspunkt læser et uddrag af det teaterstykke, William Gillette trak fulde huse med, og pludselig spørger. *"How is he, this man Gillette. Does he look like me?"* Stemmen kan ikke undertrykke hans forfængelighed og nysgerrighed. Et temmeligt overraskende spørgsmål, og som lyttere sidder vi tilbage og prøver febrilsk at skille virkelighed fra fiktion!

Senere får vi også et glimt af de følelser, Holmes altid så godt holder skjult. Samtalen er faldet på den smukke Maud Bellamy, der - som vi ved - i Conanen beskrives i usædvanligt positive vendinger af Holmes. Det bringer Watson lidt ud af fatning. Holmes synker hen i tanker og spørger så pludselig:

HOLMES: Watson. I've devoted my life to exploring the dark side of humanity .. What have I missed?

WATSON: *(sukker og fortsætter med oprigtig beklagelse i stemmen)*
There is no way to answer that.

HOLMES: No.

Når følelserne kommer op til overfladen

Bevægende, bevægende er sagaens kronologisk sidste historie, LAST. Hører man til dem, som fik tårer i øjnene første gang de læste "*stand with me here upon the terrace*", så sker det uvægerligt igen. Næsen drypper og blikket sløres - lige meget hvor alvorligt, man prøver at overbevise sig selv om, at det jo kun er en banal historie, og at man i øvrigt har læst den masser af gange.

HOLMES: Watson, come and stand with me on the terrace. It may be the last quiet talk that we shall ever have.

Man hører havets brusen neden for klipperne

WATSON: Holmes?

HOLMES: I'm glad you were able to be here. It wouldn't have been the same without you.

WATSON: Thank you. I wouldn't have missed it for the world. You know that.

HOLMES: I know it.

[...]

WATSON: So this is it, then? This really is the end?

HOLMES: Yes, it really is.

WATSON: The end of an era. I should be taking notes for posterity.

HOLMES: Or at least for one of your romantic embellishments of real life.

WATSON: (*ikke fornærmet*) It's what people want.

HOLMES: What they expect, perhaps. Not necessarily the same thing.

WATSON: It's what they want. The case is over, the villain's captured....

HOLMES: And the two of us are left alone together.

WATSON: The brilliant detective and his slightly slower friend.

HOLMES: You never do yourself justice in those stories. You know that, don't you?

WATSON: I've told you before. I'm there for the contrast. To bring things down to earth occasionally.

HOLMES: Well I'm glad to have known the genuine article.

WATSON: Thank you.

DEVI indeholder i sig selv et godt plot, men en meget væsentlig del er stemningen i det grå og vilde Cornwall. Coules bruger musik af Wagner til at understrege Holmes' melankoli. På et tidspunkt citerer Holmes selv (på tysk) nogle meget smukke, dystre linier fra "Tristan og Isolde" og forklarer den spørgende Watson, at det er en hymne om kærlighed - og død. Hans tanker kredser om død og stroferne understreger hans mørke sindstilstand. Men Watson, der egentligt er ærligt bekymret for Holmes, giver alligevel efter for sin tørre humor indimellem, som her efter Holmes atter har citeret et par linier:

WATSON: Wagner?

HOLMES: Wagner!

WATSON: Yes. I thought so. I recognise the sense of humour.

Fremragende er også EMPT, hvor Stakkels Mary dør, og efterlader Watson i et tomrum. Holmes' tilbagekomst er præcist, som vi forventer den fra Conanen. Watsons besvimelse, hans vantro først og siden skuffelse over at være blevet svigtet, og hans tilgivelse og senere begejstring over at spillet atter er i gang.

I BBC's fortolkning af Conanen gifter Watson sig som sagt igen, hvilket mishager Holmes en del. Watsons kommende engagement i et nyt ægteskab bringes på banen i flere historier, bl.a. i SILV, hvor Holmes og Watson spadserer ud over Dartmoor:

Fugle synger og naturens lyde høres i baggrunden

WATSON: Ahhhh, what a magnificent view.

HOLMES: Let's stop here for a moment

WATSON: Yes, certainly ... Look at the way that plain is tinged with gold. And the ruddy brown where the fern and the brambles catch the last rays of the sun It's beautiful. And I don't want to hear a word from you about romantic rubbish It IS beautiful. Oh, I wish I could paint.

HOLMES: I do hope your present rose colored optimism isn't going to be too rudely shattered by the reality of married life.

WATSON: Are you still on about that? I know it amuses you to see me as a sort of overgrown lovesick school boy, but don't you have more important matter to think about just at the moment?

Vi husker Holmes' ord fra BLAN: "*The good Watson had at that time deserted me for a wife, the only selfish action which I can recall in our association. I was alone.*" Selvmedlidenhed så det basker. I dramatiseringen af ILLU, der foregår i 1902, hører vi Holmes og Watson diskutere den forestående kroningshøjtidelighed og Holmes melankolsk småbrokke sig over, at han ikke bryder sig om den nye tid. Watsons forestående bryllup er ham også svær at sluge:

WATSON: Let's have another glass of this excellent brandy and drink to the future.
 HOLMES: *(sukkende)* Yes. *(suk igen)* To your happiness.
 WATSON: Thank you. And yours.
 HOLMES: Hmm. As you like.
 WATSON: It really is very good
 HOLMES: Ah, you always had the best of taste.
 WATSON: I like to think so Holmes, you will be coming to the wedding, won't you? It means a lot to me. To both of us.
 HOLMES: *(en anelse sarkastisk)* Have no fears Watson. I shall be there next month with my confetti and my hand wishing you well.
 WATSON: Thank you. Thank you very much.

Afslutning

Men hvordan får man i det hele taget flyttet verdens største detektiv fra Londons sydende liv til det stille Sydengland? Vi har allerede i BLAN hørt ham ytre, at den nye tid ikke er hans, at han burde trække sig tilbage, og den beslutning lægges der yderligere op til gennem hele forløbet af RETI, hvor vi til slut, efter sagens opklaring, finder følgende:

WATSON: It was a masterly job
 HOLMES: I disagree. I was slow. And I was clumsy.
 WATSON: Nonsense!
Mrs. Hudson skænker te.
 MRS. H: Now, there. If you'll excuse me gentlemen.
Hun går hen mod døren.
 HOLMES: No, would you stay here for a moment, please, Mrs. Hudson?
 MRS. H: If you wish, sir.
 HOLMES: I do indeed. Please take a seat.
 MRS. H: Sir?
 HOLMES: Please!
 MRS. H: Of course.
 WATSON: Here.
 MRS. H: Thank you, Doctor.
 HOLMES: And you too, Watson.
 WATSON: Very well.
 HOLMES: Good.....Now.....I've something to say to you both.

Scenen slutter, historien fortsætter ved hoveddøren i Baker Street, hvor Watson en morgen et stykke tid senere er kigget indenfor med den intention at sige farvel til Holmes.

MRS. H: Good morning, Doctor.
 WATSON: Mrs. Hudson, I've just come to say, .. well, you know.
 MRS. H: Come in, sir.
 WATSON: Mrs. Hudson, what's the matter?
 MRS. H: Please, just come in.
 WATSON: I was expecting more mess .. boxes everywhere.
 MRS. H: Doctor!
 WATSON: Oh, no. .. NO! When?
 MRS. H: *(Skælvende stemme)* Yesterday. I wanted to telephone, but he wouldn't let me. You know what he's like.
 WATSON: Yes, Mrs. Hudson. I know what he's like.

Holmes er allerede rejst - flygtet - for ikke at skulle igennem en bevægende farvelscene!

Den allersidste scene udspiller sig i dagligstuen i 221B, der nu kun er sparsomt møbleret og ringer tomt. Man hører døren åbnes og Watson træder ind. Han er oprevet, men der er også et strejf af den gamle, hovedrystende, ophidsede stemning.

WATSON: Oh, Holmes.
Og midt i tomheden lyder musik: En langsom, melankolsk melodi fra en enlig violin. Efter en kort stund høres over musikken en stemme med en uirkelig klang, der giver genlyd i rummet.

HOLMES: Have you ever seen a genuine Stadivarius? I bought it for fifty shillings in the Tottenham Court Road. It's worth at least five hundred guineas.

WATSON: *(Man kan høre Watson smile)*

Et øjeblik med musik.

HOLMES: I should have seen through Amberley the minute I laid eyes on him. That telegram device was amateurish and obvious and let Barker catch me in my burgling like a rank beginner. And what's more. I put you in considerable danger. Alone with a murderer who might well have had an idea that we were onto him

Watson træder nu ind i scenen, rumklangen på lyden er væk, og med blød stemme genkalder han sig sit svar fra hin aften, hvor Holmes kaldte ham og Mrs. Hudson til sig.

WATSON: I can take care of myself.

HOLMES: That's not the point.

WATSON: But surely..

HOLMES: (*Blidt*) No, Watson. There's no... joy in it, not any more. And besides, a double murder and an international kidnapping both on the same day, or near enough....

WATSON: Bowing out while you're at your peak?

HOLMES: Something like that. It's time for the country and for solitude and for thought and for my bees. And it's time to start publishing your stories again. Think of your adoring public.

WATSON: They're your public, not mine. They don't want you to retire. They want Sherlock Holmes the Great Detective, the Enemy of Injustice, the Sleuth of Baker Street.

HOLMES: Then give him to them. Who could do it better?

WATSON: Holmes...

HOLMES: I have new truths to find. Goodbye Watson.

WATSON: (*spørgende, højt ud i rummet*) Holmes!!

Musikken dør ud, Watsons tanker vender tilbage til nutiden, hvor han står tilbage, alene i det tomme værelse. Efter et langt øjeblik.

WATSON: (*Sukkende*) Bees. Bees (*og atter et øjeblik*)

Well, good luck and good health to you, my friend. And thank you very much.

It's been.. (*et smil breder sig*) ... fascinating!

Watsons fodtrin giver genlyd, mens han går mod den åbne dør - og igennem den. Stilhed. Musik igen som langsomt dør ud.

Og dermed slutter BBC's dramatisering af sagaen om Sherlock Holmes og Doktor Watson. Lad mig låne Watsons ord: "*In an incoherent and, as I deeply feel, an entirely inadequate fashion, I have endeavoured to give some account...*" Jeg kunne blive ved med at øse lovord ud over denne serie, men det begynder nok snart at lyde, som om jeg var betalt for at sprede al denne ros. Imidlertid må vi, der elsker disse historier, lette på deerstalkeren i anerkendelse af BBC og være taknemmelige for denne produktion, hvor fokus har været på højeste kvalitet i form af de bedste dramatisører, teknikere og et imponerende stort hold skuespillere. Knap 10 år har det taget fra Michael Williams udtalte åbningsordene i STUD kl. 10.15 d. 9 oktober 1989 til han lukkede døren til Baker Street 221B d. 26. maj 1998 kl. 18.45.

Et lille, men brændende, spørgsmål trænger sig på til sidst: Kommer der flere dramatiseringer, måske af "De Apokryfe Skrifter" eller af pasticher? Til dette svarer Bert Coules (forår 2001): "*Sadly, a series of five pastiches was ready to go into production when Michael Williams became ill. The scripts (based on the "unrecorded cases" mentioned by Watson) are written and the guest-star roles were all cast. The BBC hasn't yet said what it plans to do about the series.*"

Så selv om det er meget svært at forestille sig en Holmes-Watson duo uden Michael Williams, håbede undertegnede inderligt, at BBC trods alt ville færdiggøre projektet, for i så fald ventede der ganske givet en god oplevelse forude. Og her, et lille års tid efter interviewet, er det en kendsgerning at i hvert fald de første 5 pasticher er blevet til noget. De blev udsendt over BBC i januar og februar 2002.

Referencer:

The Complete Sherlock Holmes" af Arthur Conan Doyle, udgivet af Doubleday / Penguin Books.

"221 BBC - Writing for the World's First Complete Dramatised Canon" af Bert Coules, Musgrave Monograph Number Nine, ISBN: 0-9531365-1-5

Radio afsnittet på 221b Baker Street.com <http://www.shdw.co.uk/radio.htm>

Bert Coules' side om BBC's dramatisering af Conanen. <http://freespace.virgin.net/bert.coules/sh-home.htm>, hvor man også kan finde oplysninger om, hvor radiospil og bog kan købes.

Kommentarer og tak:

Enkelte af uddragene er direkte fra bogen "221 BBC", men de fleste er aflyttet direkte fra radiospillene og nedskrevet efter bedste evne.

Varm tak til Bert Coules for de venlige svar på mine mange spørgsmål.

Forbindelsen til Marilyn Monroe

Et forskningsresultat

af Alvin Andersen

Det begyndte med, at jeg genopdagede et gammelt manuskript af Dr. Watson, som havde været i min besiddelse siden 1971. Kunne det være ægte?

Manuskriptet dannede grundlag for drejebogen til Billy Wilder's film "The private life of Sherlock Holmes". Billy Wilder var instruktør på "Ingen er fuldkommen" og "Den søde kløe" med Marilyn Monroe. Det er egentlig hvad der er at sige om Marilyn Monroe.

Sagen førte Sherlock Holmes og Dr. Watson til Skotland. Så min plan var at tage til Skotland for at finde spor efter mesteren.

Det lykkedes mig at overtale fruén til at tage med. Hun var en smule skeptisk, ikke fordi hun tvivler på mesterens eksistens. Hun tror nemlig fuld og fast på alt, jeg bilder hende ind, men hun mente, det ville være vanskeligt at finde spor efter mere end 100 år.

Planlægningen af ekspeditionen var i fuld gang, da der opstod en større krise lørdag d. 10. marts 2001. I Politikens tillæg om bøger læste fruén, at vort ærede medlem Snare indrømmede, ganske vist under hårdt pres, at Holmes var en fiktiv person.

Nu var hun sur. Hvad var det for noget at lokke hende til Skotland for at lede efter en person, som slet ikke eksisterede. Vi skulle vel også lede efter Loch Ness uhyret!!

Jeg turde ikke fortælle hende, at det havde jeg egentlig også tænkt mig.

Den næste halve time underholdt jeg den vrede dame med de mange beviser på mesterens eksistens. Hun lod sig til sidst overbevise, det er det jeg siger, hun tror på alt, hvad jeg siger.

Den 23 juni fløj vi til Aberdeen, de første dage tilbragte vi i Dufftown, whiskyens hovedstad. Her undersøgte jeg forskellighederne mellem de mange single malts.

Efter den interessante undersøgelse gik turen til Loch Ness, hvor vi ankom i dejligt solskin. Vi opslog vores hovedkvarter i en lille landsby West Leiston ikke langt fra byen Drumnadrochit, der rummer hele 2 udstillinger om Nessie. Ingen af dem er besøget værd, men til gengæld er entreen urimelig høj.

De næste dage kørte vi rundt i det smukke landskab uden at finde et eneste spor.

Skulle vi virkelig være kommet til Skotland helt forgæves. Men nede ved Urquhart Castle på bredden af Loch Ness, fik jeg, synes jeg selv en genial ide. Hvad hvis man nu spejlvendte lokaliteterne, kunne Dr. Watson som sædvanlig have sløret kendsgerningerne. Vi kørte til Fort Augustus i bunden af Loch Ness og fortsatte langs Loch Ness på syd siden af søen, hvor næsten ingen turister kommer. Nu faldt alle brikkerne på plads, her var kirkegården Glennahurich (en kirkegård en mile fra Inverness) og hotellet, eller rettere sagt kroen med udsigt til Loch Ness og Urquhart Castle.

The Caledonian Hotel ved Loch Ness hedder i virkeligheden Forress Inn. Værten tog min henvendelse helt seriøst og var meget ulykkelig over, at han ikke kunne hjælpe mig, gæstebogen fra dengang eksisterede ikke mere, så jeg kunne ikke endegyldigt fastslå, om *Mr. and Mrs. Ashdown alias Sherlock Holmes og Madame Gabrielle Valladon alias den tyske mesterespion Ilse von Hoffmannsthal og tjener John alias Dr. Watson*, havde boet på kroen.

Jeg må desværre erkende, at jeg ikke kan bevise, at mesteren havde været ved Loch Ness, selv om jeg har sandsynliggjort det.

Nå, Skotland er stadig en oplevelse.

Fra Loch Ness kørte vi nordpå til Ullapool og derfra til en lille by på vestkysten Gairloch.

Byen ligger så utroligt smukt lige ned til havet i en næsten lukket bugt.

Efter en lang vandretur endte vi på det lokale museum, hvor Dr. Watson's udtalelse fik mening: *"for mig var højlandet et velkendt tilholdssted for jeg har ofte været på jagt her i mine unge dage."*

På museet hang et skilt med navnet John Watson. Desuden var der 2 fotos fra ca. 1883, et af en politimand sammen med 2 ukendte unge mænd, som havde afsløret et illegalt whiskybrænderi, samt et jagtfoto af de samme 2 mænd sammen med den lokale matador McKenzie, denne gang havde de deerstalker på hovedet.

På et lille skilt spurgte museet, om nogen vidste, hvem de to personer var. Det vidste jeg, for de to mænd havde en slående lighed med Sherlock Holmes og Dr. Watson. Jeg henvendte mig til museumsinspektøren, som lyttede interesseret til mine oplysninger.

"Could be, could be", sagde han.

Jeg spurgte selvfølgelig om John Watson skiltet kunne være Dr. Watson.

"Det kan man selvfølgelig ikke udelukke", sagde han.

"He is crazy with Sherlock Holmes.", sagde Kirsten, mens hun så ud, som om hun især mente det med *crazy*.

Desværre måtte jeg ikke fotografere på museet, men jeg luskede mig til at tage dette foto.

I museets samling af klasseprotokoller på mikrofilm fandt jeg Dr. Watson eller John Watson.

På museet købte jeg en lille bog om egnen. Her fandt jeg følgende interessante oplysning under **Education**: *".....the story of the crofter's three sons who became a doctor, a minister and a professor became not a myth but a reality"*

Til sidst er der kun at fastslå, at jeg har bevist, at Dr. Watson er født i Gairloch.

Næste gang vi kommer til Gairloch vil museet uden tvivl have en udstilling om Dr. Watson og Sherlock Holmes. Under fotografierne vil der stå, at det er Sherlock Holmes og Dr. Watson.

Museet vil måske oven i købet skrive, at det var et medlem af den danske Sherlock Holmes klub, der ledte dem på sporet.

Verdens sjoveste vits

Hvad videnskaben dog ikke finder ud af! Vi har hørt den masser af gange, men nu har latter-laboratoriet(!) på University of Hertfordshire kåret den famøse vittighed om Holmes og Watson på campingtur som verdens sjoveste vits. 100.000 mennesker fra 70 lande blev bedt om at vælge den bedste af i alt 10.000 vittigheder. Og Holmes og Watson kom ind som en klar nummer et med hele 47 % af alle afgivne stemmer. Og her kommer den så i engelsk udgave.

Sherlock Holmes and Dr Watson go camping, and pitch their tent under the stars. During the night, Holmes wakes his companion and says:

"Watson, look up at the stars, and tell me what you deduce."

Watson says: "I see millions of stars, and even if a few of those have planets, it's quite likely there are some planets like Earth, and if there are a few planets like Earth out there, there might also be life."

Holmes replies: "Watson, you idiot. Somebody stole our tent ..."

Latter-laboratoriet, som er helt seriøst, er oprettet af Dr. Richard Wiseman i samarbejde med British Association for the Advancement of Science. Web: <http://www.laughlab.co.uk>

Silver Blaze og Moriarty Memorial

Da næste Sherlockiana først udkommer efter galopløbenes afvikling bedes man kontakte præsidenten omkring maj, hvis man ønsker nærmere oplysninger om dato og klokkeslet.

Jagten på Moriarty.

af Hans Henrik Pedersen

Følgende er en rapport, skrevet af spejderleder Hans Henrik Pedersen, Kerteminde. Den beskriver et stort spejdertræf, der fandt sted i efteråret. Mia Stampe havde kontakt til arrangørerne før og efter "forbryderjagten", og Verner Andersen besøgte spejderlejren, da det hele var igang. Vi bringer en kort rapport her i Sherlockiana for at vise det gladelige faktum, at Holmes stadig – også hos ikke-medlemmer – er utrolig populær og aktuel, ikke mindst hos ungdommen.

Den sidste weekend i september var Kølstrup Præstegård forvandlet til London, hvor 190 spejdere og ledere var kaldt til assistance af Sherlock Holmes.

London Bridge

modtage de sidste nyheder om Sherlock Homes arvefjende, den grusomme Moriarty, der i forskellige forklædninger luskede rundt i London. De to engelske bobbier havde afspærret hans sidste gerningssted, et værelse med en myrdet mand. Værelset var fyldt af spor; fingeraftryk, blod og mange forskellige effekter.

To engelske bobbier bød velkommen og anviste lejrplads. Efter teltslagningen kunne man møde Sherlock Holmes og Dr. Watson og orientere sig i byen. Man kunne se deres hjem, Baker Street 211 B, Hyde Park, Big Ben, og man kunne krydse den berømte bro, Tower Bridge. I slumkvarteret Soho så vi usle skæbner, der sultne og hærgede varmede sig ved bål i olietønder, når de altså ikke havde gang i deres falskmøntneri! På avisen London Times var redaktionen klar til at

Holmes og Watson på gerningsstedet

Moriarty i fængsel

Fredag aften havde junior og storspejderne travlt med at opøve færdigheder, der skulle gøre dem i stand til at assistere Sherlock Holmes i den svære opgave at fange hans arvefjende Moriarty. På telegrafstationen lærte man at betjene et morseapparat, i Soho slog man mønter, der både kunne bruges i Watsons bar, og til at købe oplysninger i slumkvarteret. På kriminalteknisk afdeling på politistationen lærte spejderne at lave afstøbninger af spor, en betjent instruerede i at tage fingeraftryk, og to biologer underviste i celle og DNA analyse. På London Times offentliggjorde de unge journalister billeder og beskrivelser af spor og mistænkelige personer, og der blev indgivet forskellige anmeldelser på politistationen. I Watsons bar trænede man i terningspil og skærpede sin syns, smags og lugtesans.

Lørdag morgen ankom bævere og ulve, og nu var det deres tur til at komme på værksteder. Imens samlede junior og storspejderpatruljer oplysninger på et 30 km langt cykelløb rundt om Kertinge Nor. Efter fælles anstrengelser var der nu samlet så mange spor, at aftenens lejrball kunne indledes af en retssag mod 6 mistænkte. Den rigtige Moriarty blev til sidst fældet på sit

Brand i Big Ben

Books

"With five volumes you could just fill that gap on that second shelf" (EMPT)

Holmes og Watson – et venskab

af P.J. Snare

Den engelske kriminalforfatter June Thomsen (f. 1930) udgav i 1995 det biografiske værk "Holmes and Watson. A Study in Friendship". Fem år senere kom det i paperback (Allison & Busby, 2000, £ 6.99. 288 s), og kort før jul faldt den i mine hænder. Det er ikke en julegave, man kan lade ligge til lysene på træet tændes!

June Thomsons særdeles estimerede forfatterskab omfatter indtil videre en lille snes kriminalromaner, samt tre bøger, der har med Conanen at gøre: *The Secret Files of Sherlock Holmes* (1990), *The Secret Chronicles of Sherlock Holmes* (1992) og *The Secret Journals of Sherlock Holmes* (1993). Efter sigende drejer det sig om conaniske pasticher.

JT's *Holmes og Watson*, der forhåbentlig allerede er en del læsere bekendt, er efter min mening en fortrinlig bog, der placerer sig i førerfeltet inden for det umådeligt store, næsten uoverskuelige, men utroligt vigtige område, der hædres med betegnelsen "the writings of the writings". Som de bedste bøger på dette område giver den et lysende klart billede af Holmes og Watsons liv og oplevelser som skildret i Watsons eminent beretninger, og udfylder og fortolker nøgternt og begavet, så alt fremtræder, som det, det er – en litterært og historisk homogen saga, med en velfunderet psykologi, og rodfæstet i en kendt virkelighed.

Som undertitlen angiver, er det, som JT skriver i forordet, bogens hovedformål "to celebrate the friendship between Holmes and Watson, arguably one of the most famous ever recorded, and to chronicle its progress, including the setbacks from which it inevitably suffered". Det opnår JT elegant, tilsyneladende ubesværet, og meget overbevisende. Venskabet, der kan have strakt sig over 46 år, mellem disse to særprægede og indbyrdes så forskellige mænd, findes indfoldet, til tider næsten underfundigt, i Watsons tekster, og det udfoldes frit i al dets kompleksitet af JT, der i lige grad retter opmærksomheden mod de to gentlemens psykiske habitus – og de litterære kneb og konventioner, som sætter sig igennem i Watsons beretninger. Det var et venskab, der *måtte* have sine ups and downs – det er et venskab, der var mere end blot litteratur.

I sin fremstilling, der rummes i 17 kapitler og 2 appendikser (bogen mangler desværre en indholdsfortegnelse) og som følger sagaens kronologi, tager JT myndigt og kyndigt stilling til de divergerende opfattelser, der er fremkommet i tidens løb; hun fortaber sig ikke i snurrige detaljer, men får på alle væsentlige punkter sat tingene på plads. JT peger på – så vidt jeg kan se, med rette – at hun bidrager med nye og originale hypoteser i spørgsmålet om kongen af Bøhmens identitet – og om, hvorvidt Watson giftede sig mere end en gang, og i givet fald da med hvem. Kongelige og kejserlige familieforhold er ikke min kop te, faktisk kan jeg ikke komme i tanke om noget, der interesserer mig mindre – men Watsons civilstand er jo et kardinalpunkt. Jeg må med gysende beundring erkende, at JT fører sit synspunkt igennem på særdeles overbevisende måde. Det bryder med *min* hidtidige opfattelse, hvilket JT dog undlader at anføre.

Forlagsrekommendationen på bogens bagside er – man fristes til at sige naturligvis – på vigtige punkter pinlig overfladisk og sensationsjagende. Bogen kaldes en "fictional biography", der fortæller om "Sir Arthur Conan Doyle's two immortal characters"; der gives løfte om undersøgelse af Holmes og Watsons eventuelle homoseksualitet. Nej nej. Der er intet fiktivt ved biografien, så lidt som ved de to biograferede, og Doyle nævnes end ikke i JT's conaniske redegørelse. De to gentlemens seksuelle orientering afgøres på Conanens sikre grund – og dér er ikke noget af *den* slags.

Jeg rekvirerede bogen gennem Arnold Busck og fik den leveret på den lovede dato, 3½ uge efter bestillingen. Prisen, 129,75 kr., er rørende lav. Det er sjældent, jeg gør et så godt køb.

